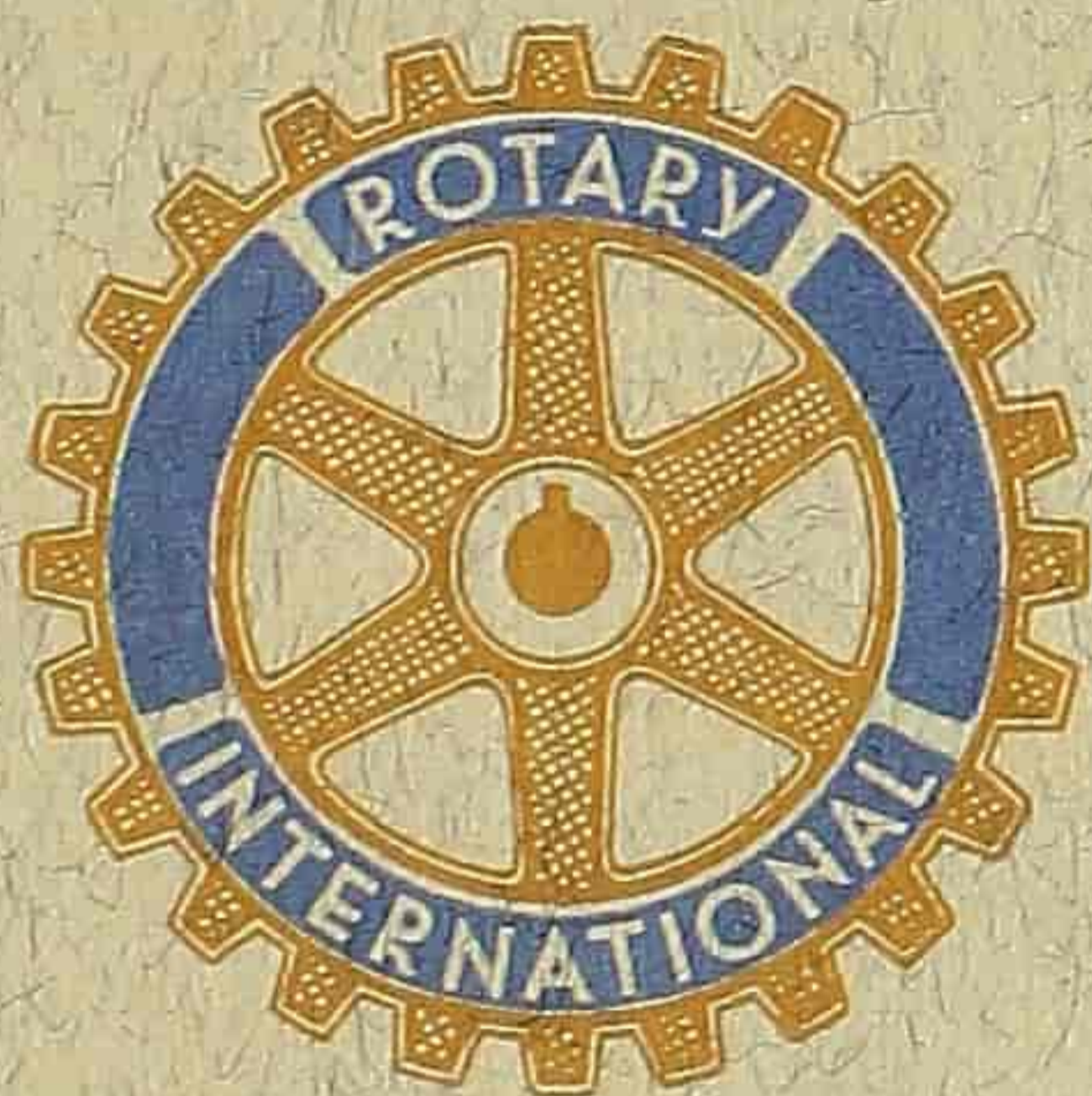

Poštarina plaćena u gotovom.

JUGOSLOVENSKI ROTAR

SUŠAK 1936 JANUAR

JADRANSKA PLOVIDBA D. D.

SUŠAK (YUGOSLAVIA)

Redovita parobrodaska služba u svim pravcima Jadranskog mora. - Dnevna brza služba za Dalmaciju i sva kupališna mjesta jugoslovenske obale. - 10-11 dnevna turistička putovanja za Dalmaciju i Grčku. 6 dnevna turistička putovanja za Dalmaciju - uključivo vožnju, hranu i krevet uz umjerenе cijene.

Redovita parobrodaska služba za Dalmaciju, Albaniju i Grčku, iz Sušaka, Trsta i Venecije, za osobni i robni promet.

Upute daje Jadranska Plovidba u Sušaku i svi važniji putnički uredi u tuđem inozemstvu.

Regular services in the Adriatic with 55 steamship lines, in all directions along the Yugoslav Coast. Daily express lines to Dalmatia and all Sea-Resorts. - 10-11 Day Cruises to Dalmatia & Greece. - 6 Day Cruises to Dalmatia - at very moderate inclusive prices.

Regular services to Dalmatia, Albania and Greece, from Sušak, Trieste and Venice, for passengers and cargo.

Prospectuses and information on application by the Jadranska Plovidba d. d., Sušak and other Tourist Offices in Yugoslavia or abroad.

Šalica RAMIKU KAVE ili ČAJA

okrepljuje - osvježuje

Velepržiona kave
MARIO MIKULIČIĆ - RABIĆ
uvoz kave i čaja - Sušak

PREKOMORSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Brz.: Prekomorska
Telefon broj 1-54
Tomislavova 1

Saobraćaj prvoklasnih
teretnih parobroda
na sve strane svijeta

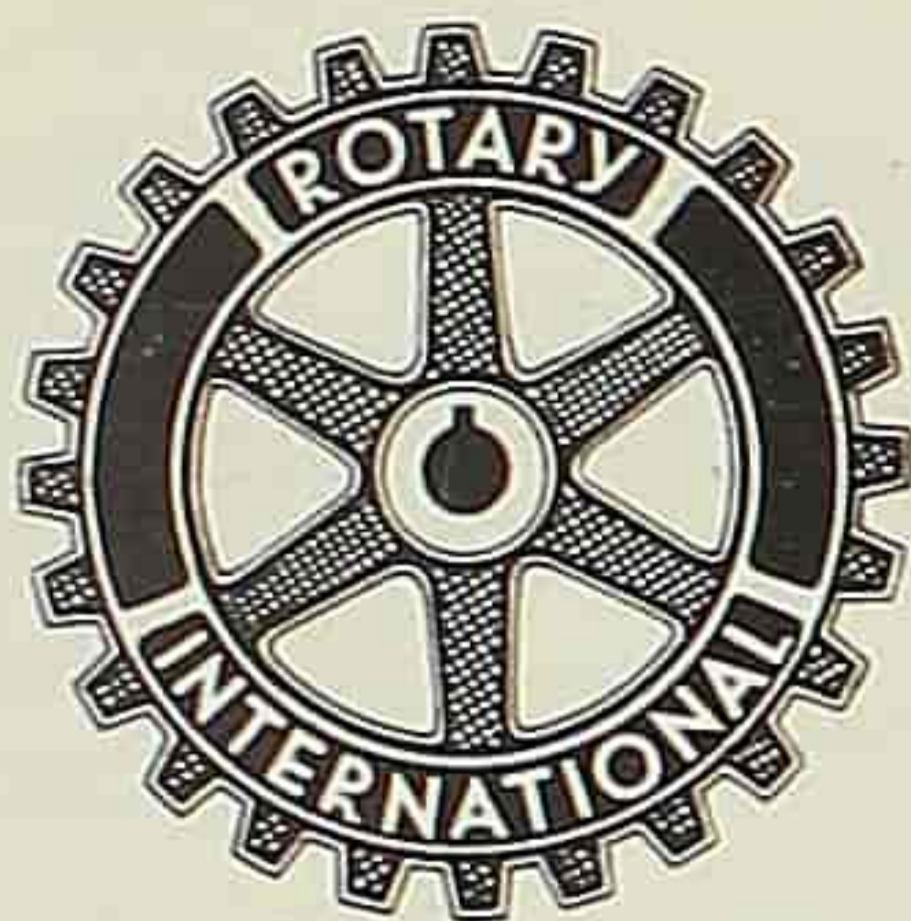
JUGOSLOVENSKI ROTAR

GOD. IV

15 I 1936

BR.

7

UREDNIK: Dr. VIKTOR RUŽIĆ
GUVERNER 77. DISTRIKTA
SUŠAK, STROSSMAYEROVA ULICA
BROJ 12 I. - - TELEFON BROJ 90
ČEKOVNI RAČUN KOD FILIJALE POŠT. ŠTE-
DIONICE U ZAGREBU BR. 39.552. — IZLAZI
SVAKOG 15-OG U MJESECU — CIJENA 60
DINARA GOD. — POJEDINI BROJ 5 DINARA

7 M E S E Č N O P I S M O

Draga braćo rotari!

1. 23 decembra primljen je R. C. Slavonski Brod u R. I. i time imade naš distrikt 24 kluba, rasejana po čitavoj našoj prostranoj domovini.

U ovo pô godine mog rada na čelu distrikta posetio sam 21 klub u cilju da se upoznam sa njihovim radom i da nastojim u ličnom kontaktu sa svim rotarima našeg distrikta da povežem rad naših klubova.

Ovo potonje je od velike važnosti jer povezani rad klubova jednog distrikta može doneti lepih rezultata na rotarskom polju.

Poticaje na zajednički rad možemo najbolje dobiti na međuklupskim sastancima, koje treba što više upriličavati sa naročitim programom rada.

Na tim sastancima je poželjno sudelovanje i nerotara, da se dođe u što bolji kontakt sa javnošću.

Molim klubove da ih što pre upriliče.

2. Guvernerske kandidature postavljene su sledeće:

Belajčić dr. Vlada (R. C. Novi Sad)

Slokar dr. Ivan (R. C. Ljubljana)

dok kandidatura R. C. Bitolj, koji kandidira brata Josipa Mihajlovića iz Skoplja ne dolazi u obzir budući da je on poslom zaprečen, da se primi take službe.

3. Na mesto pok. John A. Crabtree izabran je za člana centralne uprave H. E. Galloway (R. C. Newcastle-Upon-Tine).

4. Novi distrikt osnovan je danom 1 januara 1936 pod br. 82 te obuhvaća klubove u Madžarskoj.

Dosadanji honorarni komesar dr. Bela Entz (R. C. Pécs) imenovan je za guvernera tog novog distrikta za period od 1 I—30 VI 1936.

U ime našeg distrikta isporučio sam mu čestitke.

5. R. C. Dublin prvi klub koji je osnovan u Europi slavi 24 februara t. god. svoju 25-godišnjicu.

6. Po uzoru drugih distrikata osnovao sam centralno mesto koje će se baviti pitanjem izmene rotarske mladeži između našeg i drugih distrikata, sudelovanja u ferijalnim logorima što ih pojedini distrikti uređuju, putovanja dece rotara i t. d.

Brigu oko toga preuzeo je najpripravnije rotar Ing. Stipetić Đuro, univer. prof. Zagreb, Ivekovićeve stube, kome ovde još jednom na tom zahvaljujem.

Molim svu braću da se u gornjim pitanjima samo na njega obraćaju.

Tom prigodom saopćujem da se u Engleskoj sprema za drugu polovicu jula konvencija europske rotarske mladeži u starosti od 16 do 21 godine.

Predviđene priredbe trajaće oko 15 dana.

7. 23 XII kako već spomenuto primljen je R. C. Slavonski Brod u R. I. Njegov charter nosi broj 3900.

Čestitam još jednom i ovim putem novom našem saradniku.

8. U prvom polugodištu ove rotarske godine iznaša prosečna frekvencija distrikta 69.59% dok pojedinih klubova iznaša:

od 50—60% (3 kluba): Beograd 51.25, Šibenik 56.27, Banja Luka 59.55.

od 60—70% (9 klubova): Sarajevo 61.22, Vršac 62.24, Bitolj 62.66, Skoplje 63.02, Novi Sad 63.10, Leskovac 63.28, Zagreb 66.46, Dubrovnik 68.37, Ljubljana 69.80.

od 70—80% (8 klubova): Subotica 70.99, Maribor 72.24, Varaždin 73.36, Pančevo 76.15, Split 78.00, Sušak 78.40, Zemun 78.90, Karlovac 79.02.

od 80—90% (3 kluba): Bačka Topola 81.04, Osijek 83.99, Vukovar 86.36.

preko 90% samo jedan klub i to **Slavonski Brod** 90.60 (frekvencija samo u zadnja dva meseca).

Molim sve klubove koji imaju ispod 70% a naročito one ispod 60% da tu frekvenciju u drugom polugodištu isprave.

9. Konačno skrećem ponovno pažnju svim sekretarima klubova da svoju dužnost u pogledu pravodobne dostave izveštaja mesečne frekvencije i rada kluba najsavesnije vrše.

Moj rad nije lagan i oduzima mi mnogo vremena, a njihovim se postupkom znatno otežava.

Mislim da im je više nego dužnost da me bar pravovremenim izveštavanjem pomognu.

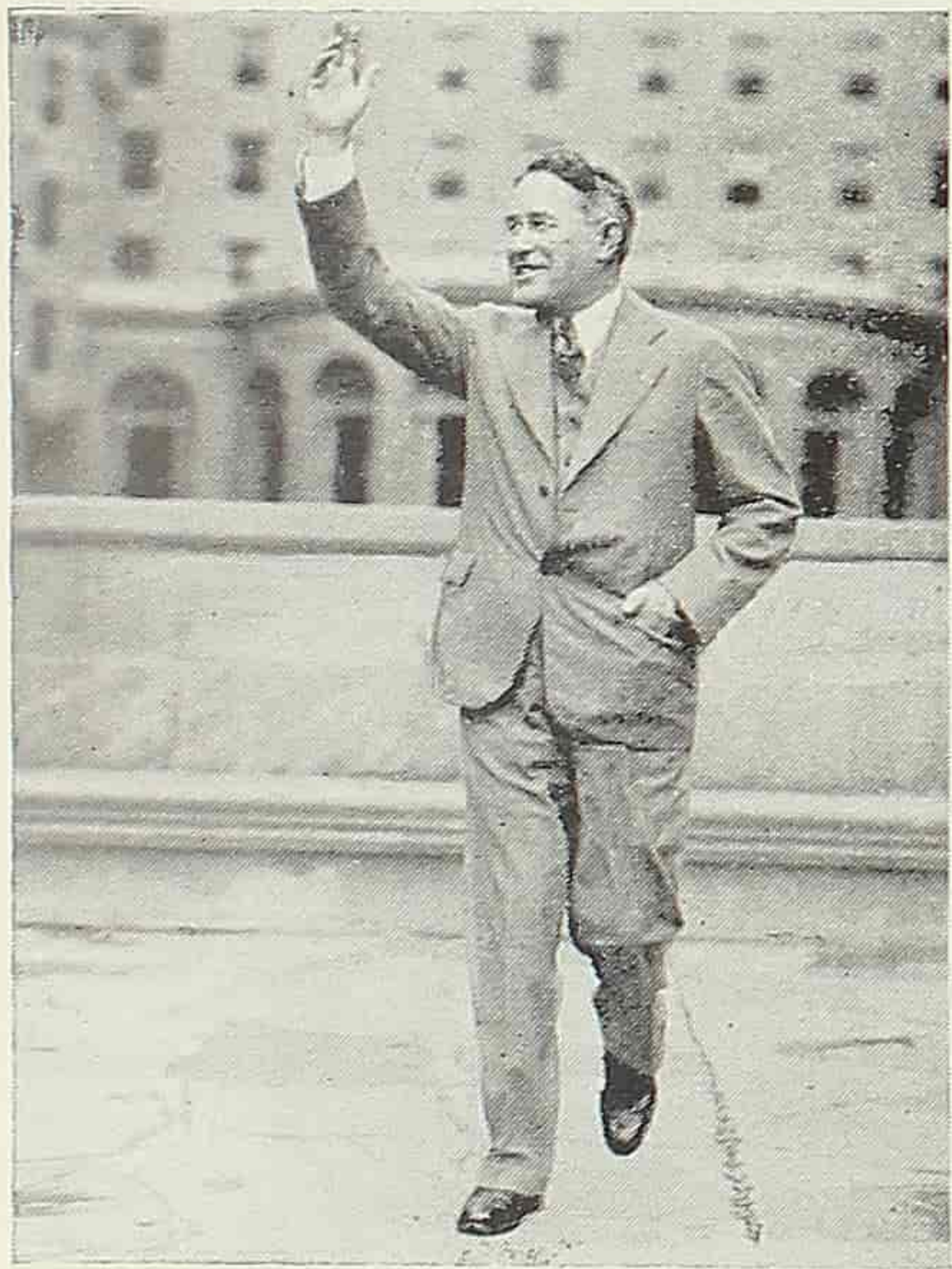
Sa srdačnim rotarskim pozdravom:

Dr. Viktor Ružić,
guverner 77 distrikta R. I.

ATLANTIC CITY

ZVANIČNI POZIV NA KONVENCIJU U ATLANTIC CITY (22—26 juna 1936).

*Predsednik Ed. R. Johnson
veselo pozdravlja u Atlantic City prijatelje*

Atlantic City, već dugo vremena popularno letovalište, koje leži u sredini atlantske obale Sedinjenih Država, biće ponovno kućedomaćinom godišnje konvencije R. I.

Pred 16 godina čar njegovih atrakcija domamio je tamo daleko veći broj Rotara, nego li ijedna rotarska konvencija do tada.

Opravdana je nada (kućedomaćine) tamošnjeg kluba da će Atlantic City ponovno privući rekordno mnoštvo Rotara, da proslave od 22 do 26 sledećeg juna tedan svetskog bratstva.

K tome, osim već dobro poznatih polakšica, što ih sobom donosi konvencija — prostrana kongresna dvorana, udobni smeštaj u hotelima i ugodna klima — sam položaj Atlantic City pruža mnogo lepih prednosti.

Udaljen je od New York City samo tri sata vožnje vozom, što je od velike pogodnosti za Rotare iz drugih zemalja, koji će se iskrcati u New Yorku; nedaleko od Atlantic City nalaze se najinteresantniji gradovi i historička mesta u Sedinjenim Državama. U jednoj noći može se iz New Yorka do Atlantic City prevesti oko 70.000 Rotara.

Ovo je prvi puta iza konvencije u Ostendi (1927), da se rotarska konvencija drži u jednom gradu, čija je glavna svrha zabava stranaca, koji se nalaze na svom dopustu. Kao deo jednog turističkog puta, Atlantic City ima još veću privlačivost.

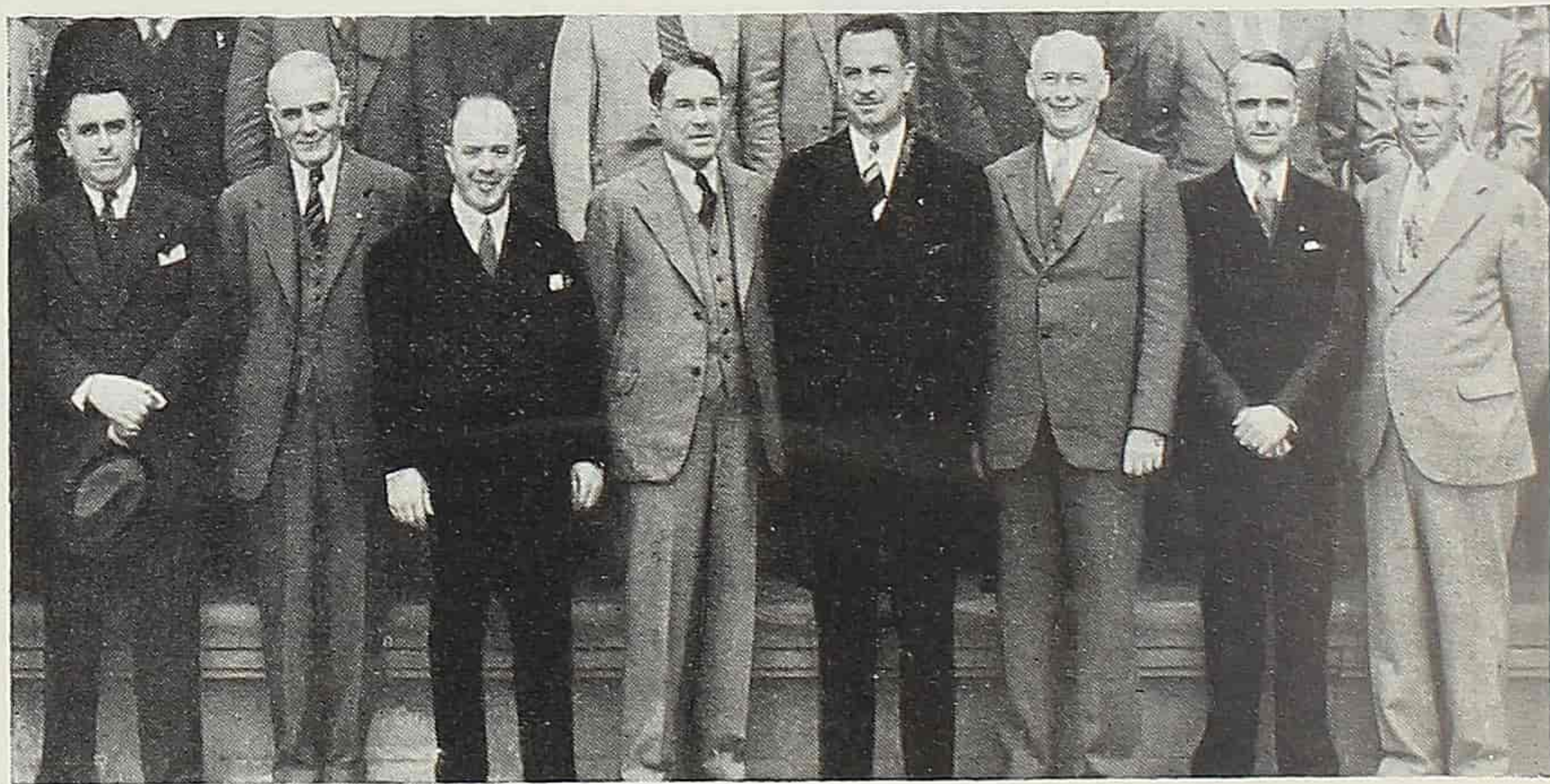
Uza sve ove pogodnosti glavni odbor konvencije pripravlja jedan program zanosa, drugarstva i zabava, koji će omogućiti svakom Rotaru, da dođe u što brojniji prijateljski kontakt sa ostalim Rotarima i dati mu prilike, da upozna u punoj meri svu odgovornost pojedinca u pogledu postignuća četiriju rotarskih cilja.

Teško će tko shvatiti svrhu i snagu rotarskog sveta, dok to ne vidi na jednoj rotarskoj konvenciji. Internacionalni kontakt, izmena misli, sklapanje novih i interesantnih prijateljstva, bolje upoznavanje rotarstva sve su to važne stvari, kojima se okorišćuje svaki Rotar i svaki klub, koji prisustvuje konvenciji.

Vrlo me veseli, a i moja je dužnost, da izdam ovaj zvanični poziv na 27. godišnju konvenciju R. I., koja će se održati 22, 23, 24, 25 i 26 juna 1936 u Atlantic City, New Jersey, U. S. A. Svaki Rotary Club, već prema broju članova ima pravo na jednog ili više službenih delegata sa pravom glasa. Kao što se od svakog Rotara očekuje, da redovito posećuje klubske sastanke, isto se tako očekuje od svakog kluba da bude zastupan na godišnjoj konvenciji. U članu VI. »by law« R. I. naći ćete sve potrebne informacije, tičuće se prava i odgovornosti pojedinog kluba u pogledu godišnje konvencije, delegata, punomoći, kredencijala, registracione takse i t. d., dok se član VIII. odnosi na informacije u pogledu hotela.

Pozivam srdačno i toplo preporučam ne samo službenim delegatima, već i svim Rotarima i njihovim gospođama, da prisustvuju budućoj konvenciji u Atlantic City.

Ed. R. Johnson, predsednik.

Članovi odbora za konvenciju R. I. na zasedanju u Atlantic City, New-Jersey
Od leva na desno: Ernesto J. Aguilar, Mexico City, Mexico; O. B. Sellers, Fort Worth, Texas; Fred W. Gray, Nottingham, Engleska; Predsednik Ed. R. Johnson, Roanoke, Virginija; Chairman Alfred H. McKeown, Detroit, Michigan; Sekretar Chesley R. Perry, Chicago, Illinois; Robert F. Phillips, Asheville, North Carolina i Algernon Blair, Montgomery, Alabama.

Dr. Teodor Pečić (R. C. Beograd):

„THIS ROTARIAN AGE“

OD PAVLA P. HARRISA

(Predavanje održano u R. C. Beograd)

Pre nekoliko meseci osnivač i počasni predsednik R. I. Paul P. Harris izdao je knjigu pod naslovom: »This Rotarian Age« (Rotarski vek), kojim je epitetom G. K. Chesterton okrstio vreme u kom živimo.

Knjiga je posvećena »Rotarstvu, za unapređenje čijih ideala autor u društvu s tisućama obožavalaca, želi da služi«.

Uvodne reči napisao je generalni sekretar Chesley R. Perry, a razdelena je u XVI poglavlja.

Pročitao sam knjigu bez predaha, pa bi želio da s njom upoznam u kratkim crtama i sve naše rotare.

Dobili smo historiju Rotarstva iz pera onog, koji je najpozvaniji, da nam je dade. Nije to samo puko nabranje sveg onog, što se zbilo 1905 i narednih godina, već filozofska analiza, što je R. I. bio juče, kakov je danas i kako će izgledati sutra.

U ljudskoj je naravi, da uveličava ono, što se momentano, neposredno događa, a teško je razumeti, da će velike vrednote današnjice možda već sutra biti malene ili ništave. U sadašnjici je oličen vrhunac savršenstva svega, zašto su umirale prošle generacije, a što će buduće vekovima poštivati.

Hoćemo li pisati o tim događajima, moramo imati prema njima i pravu perspektivu. Gledamo li pod krivom perspektivom dela Rafaela i Michelangela činit će nam se monstruoznim, — gledana u pravoj perspektivi ona su besmrtna.

Zato i autor Historije Rotarstva ne gleda na R. I. samo kao takov, već u vezi sa svim ostalim, jednako važnim faktorima, koji su bili od uticaja u prošlosti i sadašnjosti, kako bi dobio tačnu perspektivu.

Jasno je, da pokret, koji se tako silno razvio za kratko vreme od trideset godina, mora da je rezultat sila koje su se pomalo sabirale, a ne smemo ga smatrati kao plod inspiracije jednog jedinog lica ili malene grupe ljudi. Taj pokret nije mogao nastati spontano, kao što nisu spontani ni uzroci zemljotresa ili vulkanskih erupcija.

S te tačke gledajući, ne sme se ni Rotarstvo meriti s nekoliko desetina godina; ono je prastaro, a stvarali su ga ljudi mnogih nacija, raznih jezika i običaja.

Da nađemo trag i koren njegovom početku, moramo se vratiti u daleku prošlost.

Prije nekih pedeset i više tisuća godina — kako kaže Wells u svojoj Istoriji — pojavio se Homo Neanderthalensis. U tom hladnom praskozorju, koje je prethodilo svitanju civilizacije, prevladivao je u tom biću osećaj straha. Samoodržanje bio je glavni motiv, život jedina i najsve-

tija imovina i taj je trebalo pod svaku cenu sačuvati. Život drugih ljudi i životinja bio je bez vrednosti. Čovek se bojao svega, što ga je okruživalo u realnom svetu, a još više onog, što je postojalo samo u njegovoj mašti i uobrazilji. Sve je susretao s nepoverenjem. To nepoverenje rodilo je strah, a strah je rodio neprijateljstvo.

Vekovi su morali proći, dok se rodio čovek, koji se uzdigao nad svoju okolinu i rešio predrasuda.

I opet su vekovi prošli, dok je došao učitelj, koji je doneo nauku, da su svi ljudi braća. Trpeo je sramotu, bio ismejan, prezren, a na kraju za svoju nauku raspet, jer je živeo daleko ispred svog vremena. Njegova je ali nauka dalje živela u srcima njegovih učenika, koji su brojem rasli, dok nisu osvojili ceo svet. I ko što se sunce probija kroz oblake, tako se malo pomalo probijala kroz vekove ljubav prema bližnjemu. Lagano su počeli ljudi, koji su već naučili ljubiti oca, majku, braću i sestre, prenositi tu ljubav i na svoje susede i prijatelje. S tom ljubavi prema bližnjemu, počelo se razvijati i poštovanje prema individualitetu drugih ljudi, došla je sloboda verska i politička.

Svaka akcija izaziva reakciju, pa tako su i ljudi, koji su visoko cenili versku i političku slobodu za sebe, počeli baš u ime toga proganjati sve i svakog, ko nije bio iste vere i istog političkog mišljenja.

Takve su prilike oterale iz prastare civilizacije i stare domovine i onu šaku verskih fanatika, koji su se iselili iz stare u Novu Englesku, da bi tamo mogli slobodno živeti po svojim načelima.

Za njima su kasnije došli ljudi iz svih krajeva Starog Sveta, ljudi hrabri, fanatici vere i slobode, a i mnogi avanturisti, svi u želji, da u novoj domaji nađu sreću.

Takvog su kova bili ljudi, koji su osnovali na južnoj granici jezera Michigan grad oko Fort Dearborn-a i koga danas znamo kao Chicago.

Taj je grad postao s vremenom metropola Zapada, u stvari veliki kazan u kom su se našli rasni, i religiozni ekstremi, koji su se najpre sukobljavali, a docnije slili u nešto nalik homogenoj masi.

U takvoj se atmosferi rodio Rotary.

Sve do početka XX veka zadržao je Chicago mnoge svoje karakteristike pionirskog grada. Kocka, alkohol i drugi poroci vladali su svuda u njemu, pa kad su prilike došle do tačke, od koje već nije moglo biti gore, poprimile su jedinu moguću alternativu t. j. postale su bolje.

Najveća depresija bila je podkraj devetnaestog veka u godinama posle prve svetske izložbe.

Kraj takvog stanja stvari, postavlja autor pitanje: »Može li što dobro da izađe iz Chicaga?«

Povest Chicaga je mnogo više nego puko nabranje zločinstava i korupcije. To je istorija života ljudi i žena, punih jake volje i čvrste vere u svoj rad. Nasuprot svakom zločinstvu, što su ga novine pronele širom sveta, stoje stotine i stotine dobrih i velikih dela, koja nisu nigde zabeležena i za koja se ne zna. Radom pojedinaca i društva stvorene su velike kulturne i umetničke institucije, podignute su crkve, bolnice i skloništa za siromahe.

Zločinstvo i korupcija u životu Chicaga samo su talasići na površini velike reke. Matična struja reke teče nesmetano i bistra dalje. Sjajni primeri patriotskih i idealnih pokreta prethodili su rotarskom pokretu.

Chicago je dokazao, da je pun vrlina i muškosti, borben, paradoksan i agresivan. Zato Rotary ne treba da se stidi svog rodnog mesta, jer nijedan grad po svojim osebinama nije bio prikladniji, da dade Rotarstvu život, smisao, odgoj i smernice za budućnost — odgovara autor.

I u tom i takvom gradu sastala se nekolicina ljudi, koji se ni po čemu nisu razlikovali od svojih sugrađana ili naročito izbijali iz svoje okoline. Bili su to ljudi od zvanja i rada, pa iako se nisu izdizali nad svoju sredinu, bili su mahom ljudi, kakve u običnom govoru nazivamo »bolji elementi«.

U izvesnom pogledu bili su sušta opreka jedan drugome. Bilo je tu Američana, Nemaca, Šveda, Iraca po narodnosti, a po veroispovesti protestanata, katolika i jevreja. Svi pak zajedno pravi produkt američke mešavine i prema tome dostojni prethodnici onog internacionalnog društva, koje će se iz njihovog kruga kasnije da stvori.

Tu je bio Silvester Schiele, trgovac ugljem, naš prvi pretsednik, sin siromašnih roditelja. Blag po prirodi, pa kad bi sastao prijatelja, lice bi mu se ožarilo od sreće. Znao je da interesantno priča o svom roditeljskom domu na farmi u Indijani ili opet u teškoćama svoje rane mladosti. Život u Chicagu za njega je teška borba, pa ipak pokraj svih nedaća uspeva, da pomaže još i mlađe članove svoje porodice. S vremenom postaje viđen i uticajan građanin, središte komunalnog i verskog života, osnivač i starešina svih karitativnih institucija u gradu. Ceo njegov život je najsjajniji primer rotarske delatnosti.

Jednako toplim rečima i živim bojama opisuje nam dalje autor svakog pojedinog od osnivača i prvih članova, dajući nam sjajnu galeriju portreta ljudi retkih vrlina i osebina srca i duše.

Bilo ih je najpre četvorica. Pomalo su pridolazili novi jednako vredni i plemeniti članovi, a od ovih prvih iz 1906 godine, mnogi su i danas — na radost svih Rotara — živi i u punoj rotarskoj delatnosti.

Od svih dana u rotarskom kalendaru najznatniji je 23 februar, jer se je na taj dan 1905 godine konstituisao prvi klub. To je dakle rođendan R. I. — Za kratko vreme od trideset godina porasao je Rotary i proširio se preko čitavog Globusa i danas možemo s ponosom reći, da u rotarskom carstvu sunce nikad ne zapada.

Progres Rotarstva bio je uglavnom evolucionaran. Ipak ima jedan period, kad je širenje pokreta, njegovih ideja i ciljeva bilo toliko intenzivno, da to vreme možemo s pravom nazvati Rotarskom Renesansom. To je ujedno i period revolucije u Rotarstvu, u koji padaju mnoga razočaranja, nezadovoljstva, sukobi, strahovanja i — nove nade.

Prvi se znaci renesanse javljaju podkraj 1906 godine, a pravi početak pada u 1907 godini i traje do 1913. U tom razdoblju proširio se Rotary od malene lokalne grupe, koja se bila sastala u Chicagu, da pomaže svoje članove i gaji međusobno prijateljstvo, u organizaciju od internacionalne važnosti po svom opsegu i ciljevima. U početku pokreta

bilo je malo znakova, po kojima bi se mogao ma samo i naslutiti docniji veliki uspeh. Ali je postojalo ono, što je za svaki uspeh najvažnije: Tvrda i nepokolebiva vera.

Ne smemo ali iz tog zaključiti, da Rotarstvo ima svoj razvoj da zahvali samo pukim slučajnostima ili da nije bio predviđen. Plan za daljnji razvitak bio je zasnovan na osnovu dugog i ozbiljnog studija i najbrižnije provadan. Međutim i ovde važi stara reč: »Ništa novo pod suncem«. Čak i ono, što se obično čini kao najoriginalnije t. j. klasifikacioni plan nije originalna ideja. Davno pre Rotary-a postojao je u Londonu klub, zasnovan na klasifikaciji članova po zvanju i profesiji.

Faktori, po kojima se Rotary klubovi razlikuju od svog prototipa jesu: idealizam, ambicija, entuzijazam, određenost; karakteristike, koje su uvek i svagdje pratile rotarski pokret.

Benjamin Franklin osnovao je u Philadelphiji klub, organizovan na bazi klasifikacije, a drugi jedan klub: »La Societe des Philantropes« u Strassburgu, gotovo je identičan po ciljevima i idealima sa Rotary pokretom.

Nijedna od ovih organizacija nije izašla iz svog uskog kruga, šta više, sami osnivači Rotary pokreta saznali su za njihovu eksistenciju mnogo docnije, no što je osnovan R. I.

U ljetu 1910 godine održana je u Chicagu konvencija »National Association of Rotary Clubs« sa brižno izrađenim statutom i pravilnicima. U novembru iste godine osnovan je klub u Winnipegu (Canada) i time menja N. A. R. C. svoj naziv u »International Association of Rotary Clubs«. Jedna lasta ne čini proljeća, ali dostaje jedan klub u Kanadi, da se Rotary internacionalizira.

Poznato je, kako se je dalje rapidno širio pokret, pa nije mesta, da u ovom kratkom prikazu sledim autora u svim fazama razvitka. (Istorijski razvoj Rotarstva u Evropi doneo je oktobarski broj »Jugosl. Rotara« iz pera Roberta Bürgersa, pastguvernera 73 distr.)

Danas je Rotary svetska sila, baš tako internacionalni fakat, kao što je i internacionalni faktor. To je korporacija sa budžetom za 1934/35 od okruglo 650.000 dolara za administrativne ciljeve i 200.000 dolara za magazin »The Rotarian«. Plate, uključivši Pretsedništvo i sekretarijate u Evropi i Aziji, iznose 188.000 dolara, srazmerno malen procenat čitavog administrativnog budžeta.

U daljnjim poglavljima bavi se pisac pitanjima o služenju opštini i nabraja velike zasluge i uspehe Rotarstva i pojedinih Rotara na tom polju. Analizira opravdanost klasifikacionog plana, ispituje objektivno sve razloge pro i contra i dolazi do zaključka, da je sadašnji sistem najbolji za ciljeve i napredak R. I.

Posebno je poglavlje posvećeno idealu služenja i što to ima da znači. Teško je nabrojiti sve misli, lepotu stila ili ma i približno dočarati u suhoparnom referatu onaj idealizam, koji provejava svaku od ovih glava i ostavlja neizbrisiv utisak na čitaoca.

Zadržat ću se stoga malo poblize samo na poglavlju, koje nosi napis: »Da li je Rotarska koncepcija svetskog mira Utopija?«, jer mislim, da je to pitanje baš u sadašnje vreme od interesa.

Ako se za koji od rotarskih ciljeva može reći, da je odviše pretenzionan, moglo bi se to kazati za četvrti, koji je sebi postavio zadaću: »da unapređuje međunarodno sporazumevanje, dobru volju i mir putem svetske drugarske zajednice ljudi od posla i zvanja, ujedinjenih u idealu služenja«. Pa ipak pametni, ozbiljni i viđeni ljudi od posla i zvanja u osamdeset nacija prigrlili su i veruju u taj cilj. Nije daleko vreme, kad će Rotary biti građanin u više od stotinu država. Uza sve to postavlja se pitanje, hoće li i takva organizacija sa nekoliko tisuća klubova, po raznim duševnim centrima od preko stotinjak država, moći vršiti odlučni uticaj na pojavu, koju zovemo rat?

Kad bi rat bio nešto racionalno, mogli bi odgovoriti sa »da«, ali rat to nije. Rat ne donosi koristi ni pobedniku ni pobeđenomu, pa i ona njegova najbolja strana još je uvek najgore i najstrašnije, što ljudski rod pozna. Ali rat nije jedina manifestacija internacionalnog bezakonja. Ugovori su postali »parče papira«, a sporazumi važe samo kao — uspomene na izvesni događaj. Prema sunarodnjacima postupa se posve drukčije nego prema inostrancima. Po mišljenju mnogih, patriotizam je sinonim za nepoverenje prema strancu. Za izvesne ljude je ispravan patriota svaki, ko priznaje svojim sugrađanima najlepše attribute i najplemenitije motive, ali je zato svaki onaj izdajnik, ko savetuje, da se pre nego li osudimo postupak građana drugih država, ispitaju svesno i njihovi motivi i mišljenja.

Da to stanje prestane, potreban je smišljen rad, a najbolji i najjači faktor za međunarodni mir je sporazumevanje. Dobra volja sama po sebi ne znači ništa, ako nema međusobnog upoznavanja i razumevanja.

Istina, kad zapreti ozbiljna opasnost, R. I. možda neće moći sprečiti rat, kako s pravom mnogi misle, ali svi moraju priznati, da nije nečasno, ako Rotary to pokuša učiniti.

U tom pogledu pak R. I. ne dolazi u dvanaesti čas. Pre mnogo godina počeo je Rotary sa svojom kampanjom, da širi dobru volju i razumevanje među nacijama. Na ovom važnom polju bili su i opet Rotari prvi pioniri. Uzduž i popreko njihovog carstva, t. j. na čitavom svetu napreduje lagano ali uspešno posao oko produbljivanja međunarodnog razumevanja i dobre volje.

Treba svladati još mnoge zapreke; razlike u jeziku, veri, rasnim tendencijama, običajima i onaj uvek i svagde poznati provincijalizam, netrpeljivost i prirodni osećaj superiornosti nad drugima. Srećom, ove zapreke nisu nesavladive. U mnogom pogledu one su već i savladane. Današnja prometna sretstva sužuju sve više distancije i približuju ekstreme. Znanost i socijalne nauke deluju opet svojim putem, da se rasteraju ratni oblaci, a da se energije svih nacija upotrebe u produktivne i kulturne ciljeve.

U svom nastojanju, da unapredi sporazumevanje među narodima, služi se R. I. starom prokušanom i uspešnom metodom, a to su međusobni prijateljski sastanci. Kako su se ranije sastajali ljudi raznih rasa, vera i mišljenja u jednom samo gradu, tako se sad sastaju pretstavnici gotovo svih nacija sveta u istom plemenitom cilju.

Na tim međunarodnim sastancima, najbolja je prilika, da upoznamo osebine, običaje i dušu raznih narodnosti. I da ih onda zavolimo. S pravom veli Arnold Bennet: »Jedna liga za putovanja svetom, važila

bi koliko četrdeset »Liga naroda«.« Međunarodna izmena misli je jedini mogući spas sveta. Jedan delegat na jednoj od regionalnih rotarskih konferencija završio je svoj govor ovim rečima: »Kad nastane svetski mir, a taj mora da dođe, nastati će ne pomoću delovanja državnika, niti naporima diplomata ili po planu političara već zajedničkim sporazumnim radom ljudi od posla i zvanja. Kad ceo svet uvidi, da onaj najviše dobija, ko najbolje služi, bit će ostvaren i najlepší san svih vekova — svetski mir.«

Upravo nacionalni patriotizam inspirisao je R. I., da uloži toliko napora baš u širenje sporazumevanja i dobre volje među narodima. Svaki Rotar voli svoju domovinu toliko žarko, da traži ona sretstva, koja mu se čine najboljima, da sačuva svoj narod od strahota rata. Rotari veruje, da su ta sretstva sadržana u četvrtom rotarskom cilju.

Sumareni i otrovni gazovi nisu jedina sretstva, kojima možemo poslužiti svojoj zemlji u interesu mira. Neka budu granice zaštićene univerzitetima, bolnicama, bibliotekama, crkvama, parkovima, sportskim stadionima, igralištima i drugim konstruktivnim kulturnim ustanovama. Istina, uzdržavanje obdaništa i azila također stoji novaca, upravo kao što i uzdržavanje kasarna i vojničkih logora. Ali ovo posljednje ukazuje na rat, a ne na mir.

Rotarske međunarodne konvencije nisu cementirale samo dosadašnje prijateljstvo među Rotarima, već su daleko preko toga unapredile i produbile sporazumevanje među zemljama starog i novog Sveta.

R. I. je na ovaj i još na mnoge druge načine stvarno doprineo za bolje međunarodno sporazumevanje, ali time nipošto nije rečeno, da su iscrpena sva vrela, da se nađu nove metode i parole u tom cilju. Nalazimo se još u stadiju traženja i eksperimenata, a sa porastom aktivnih saradnika na tom delu i kad bude uticaj Rotarstva u svetu još snažniji, naći će se bez sumnje još efikasnije mere.

Posebno poglavlje govori o važnosti redovnih sastanaka u klubu i drugih zborova. Živom reči prikazuje nam pisac, što za pojedinog člana znači, kad se nađe u klubu s prijateljima. Život je vredan da se živi, ali samo za onog, ko nalazi zadovoljstvo u društvu dobrih prijatelja. Zato s vremenom postaju takvi sastanci prava duševna potreba, bez koje ne možemo više da zamislimo svoj život. Onome, koji iskreno voli svoje drugove, nije puka formalnost i konvencionalna ispraznost topli stisak ruke ili srdačan osmejak na licu dobrog prijatelja. U tom bratskom osmehu odražuje se i duh Rotarstva, kako ga lepo opisuje Henry Ward Beecher ovim rečima:

»Osim čoveka, niko na svetu nezna za smešak. Dragulji mogu dočarati odbljesak svetla, ali što je sjaj dijamanta u poredbi sa bleskom oka i sreće? Cveće nezna za smešak, jer to je draž, što ga ni ono ne može razviti. Smešak je prerogativa čoveka; to je boja ljubavi, vedrine i radosti — upravo to troje. To je svetlo na penđeru lica, kojim srce veli, da je tu i da čeka. Obraz, koji nezna za smešak, nalik je pupoljku, koji ne može da procveta i vene na stabljiki. Smeh je dan, a ozbiljnost noć, a smešak je rujna zora, koja lebdi između te dve suprotnosti i očarava nas više, nego ijedna od njih.«

Rotari cene i poštuju ono, što su nasledili od ranijih generacija, ali ne zaboravljaju pri tom na svoje dužnosti ni prema onima, koji imaju tek da dođu. Najveće blago svakog naroda je njegova mladež, jer deca od danas, to su ljudi od sutra. Metode, kako ćemo služiti mladeži, su mnogobrojne, neke po svojoj zamisli originalni produkt Rotarstva, druge idu već utrtim tragovima. Delatnost R. I. na tom polju poznata je i priznata. Ali nije samo važno, kako ćemo mladež vaspitati, nego je mnogo važnije, kako će mladež i našto upotrebiti svoje slobodno vreme izvan škole. Što znači za čoveka najveći uspeh u poslu, ako nije u mladosti naučio, kako da uživa plodove svog rada i uspeha?

Jedan od puteva, kojim svaki Rotar razvija svoj individualitet, jest da sačuva u sebi dušu — dečaka. Duboko u srcu svakog dobrog druga naći ćemo dečaka, čiji je pogled na svet nepokvaren i pun divljenja. S godinama lako se dogodi, da taj dečak bude istisnut iz srca i žalostan je dan za svakog, kad mora da kaže, da je dečak nestao u njemu.

R. I. posvećuje oduvek osobitu brigu za sakatu decu, a rad na tom polju je u stalnom porastu, dok su rezultati tog rada od ogromne ekonomske i socijalne važnosti. Danas postoji internacionalno društvo za sakatu decu, a treba podvući, da je ova velika tekovina za celo čovečanstvo potekla iz Rotarskih redova. Ovo je društvo održalo dva međunarodna sastanka, a na drugom bilo je već zastupljeno devetnaest nacija. Napredak društva opravdava nadu, da će doći vreme, kad neće biti nijednog sakatog deteta više sem u slučajevima, gdje je i sva lekarska znanost nemoćna.

Rotarski pokret, koji se pred kratki niz godina zadovoljio s time, da okupi malu grupu ljudi raznih vera i političkih partija, davno je već prerastao svoje prve dečje haljinice. Proširio se toliko, da s pravom možemo verovati, da će s vremenom postati faktor od presudnog uticaja u svetu. Produži li u sledećoj četvrti ovog stoleća s jednakim moralnim i materijalnim uspesima, možemo s pravom reći, da će predstavljati jednu od najvećih i najačih sila za međunarodno prijateljstvo i zbliženje.

O samom rotarskom pokretu mnogo se govorilo i pisalo i danas je gotovo sve rečeno, što je trebalo da se o tom kaže. Ali je ostalo mnogo i mnogo tog, što treba da se još uradi. R. I. nalazi jaki potstrek za svoj budući rad u činjenici, da se njegovi prijatelji ne nalaze samo u vlastitim redovima, niti samo u jednom narodu. Muževi i žene svih klasa iz svih krajeva sveta opetovano su izrazili svoje udivljenje prema samom pokretu i brzini, kojom se pokret širi. Najprominentnije ličnosti današnjice odali su svoje poštovanje i priznanje R. I., pa autor pominje i citira izjave, što su ih dali — među ostalima — Theodore Roosevelt, Woodrow Wilson, Siamski kralj, princ Ljesato Tokugava, Ramsay MacDonald, počiv. belgijski kralj Albert, Mussolini, i mnogi drugi iz svih krajeva sveta.

Pretsednik Franklin Roosevelt pozdravio je distriktnu konferenciju u Shenectady N. Y. ovom poslanicom: »Zamišljam Rotary kao seriju koncentričnih kružnica; polazeći od najmanjeg prema najvećem krugu,

smatram Rotary kao komunalnu, nacionalnu i međunarodnu silu. U žarištu vidim R. I. kao stvarajuću snagu, od neizmerne važnosti za razvoj građanske i međunarodne svesti. Današnjem je svetu preko potreban rotarski duh izmirenja. Zalažući se za poštenje, čestitost u radu i zvanju, pravni poredak, pravičnost, za prava i dužnosti građana prema društvu i društva prema pojedincu, ja gledam u R. I. moćni faktor stabilizacije, određen da u ovom nestalnom svetu osigura opšte razumevanje i mirne odnose među ljudima i narodima.«

* * *

Prošlo je trideset godina, otkad se prvi put sastala šaćica ljudi, pod imenom Rotara. To je dugačko razdoblje u životu pojedinca, ali vrlo kratko u životu jednog socijalnog pokreta. Rotary je još uvek u dobi svog detinstva. Još smo uvek na stepenu eksperimentisanja; ispitujemo nove dubine, istražujemo nova polja. Možda do ovog časa nismo pravo upoznali ni sami sebe, a možda nije dosad ni kucnuo naš pravi, odsudni čas. Nikad ali nismo postali malodušni i treba da stalno idemo napred!

Davno pre rođendana R. I. u 1905 godini našega Gospoda, davno pre vremena, koje je okarakterisano kao »Rotarski vek«, već je počeo da se stvara Rotary. Prosveta je vekovima rasla i širila svoje svetlo nasred haosa. Rujna je zora ustupila svoje mesto svetlosti dana. Nepoverenje je ustuknulo pred svemoći razumevanja.

A Rotari neka i u buduće zauvek ostanu ambasadori dobre volje pred onim moćnima i onim najmanjima, bogatim i siromasima, kod svih rasa i naroda, sledbenika svih religija i članova svih političkih partija. Budni stražari trpeljivosti, snošljivosti, pravde, društvenosti, dobrih susedskih odnosa i prijateljstva među stanovnicima ove malene, tesne kugle zemaljske — pa ipak najboljeg sveta, što ga poznamo.

U času, kad je knjiga izašla iz štampe, nalazio se pisac na putu po dalekim tropskim vodama. I odanle — daleko ispod ekvatora — šalje svoje pozdrave srazmerno maloj rotarskoj porodici i onom neizmerno većem broju ljudi, koji su Rotari samo u duši i po srcu.

* * *

Osećam, da i uz najbolju volju nisam ni približno uspeo, da u ovom prikazu reproduciram ma i jedan deo one lepote i dubokih misli, što se nalaze u knjizi Paula P. Harrisa. Zamislite čednog diletanta, kome su utisnuli u ruke skupocene Stradivarijeve gusle sa zadaćom, da na njima pred odličnim auditorijem odsvira znamenitu kompoziciju velikog majstora. Znamo već unapred, kako će ispasti ovakov pokušaj. Upravo je tako i sa mnom, pa mislim da ćete me razumeti i — nadam se — oprostiti moju smelost.

MOBILIZIRAJMO DOBRU VOLJU

(Iz sekretarijata R. I. Chicago, govor past presidenta John Nelsona u Mansfieldu.)

Vlade svuda traže miroljubiv odgovor na teške probleme, koji ih muče. One su svijesne, da su fizičke tekovine daleko pred duhovnim pojavama, te da je između njih nastao jedan tragični vremenski jaz. U isto vrijeme dobro znadu, da je ondje, gdje znanstvene tekovine nadmašuju socijalne pojave, slom neizbježiv. Siliti ljude, koji se ne poznaju međusobno, odnosno koji ne vole i nemaju povjerenja jedan u drugoga, da uđu nepripravni u jedan intimni zajednički život, pogibeljno je isto tako, kao i okupiti pod jednim kućanstvom družinu, koja se mrzi i ljubomorno očekuje podjelu imanja.

Svakim danom postaje jasnije, da svijet biva svijestan jednog novog zakona — velikog moralnog zakona — koji mora da dokine sebični zakon supernacionalizma i suverenih država. Bučan glas nezavisnosti biva podčinjen sviješću međusobne ovisnosti. Zadnji događaji pokazali su da raste auktoritet moralnog zakona, kome je svaki narod odgovoran, kao što su pokazali i fakat, da je takav zakon, a ne država ili narod, konačno glavna svrha. Manjkaju mu još do sada nužni kanali, da dođe do svog izražaja, kao i sredstva, da se ojača. Pošto se ovdje radi o jednom moralnom zakonu, sasma je razumljivo, da on ne može doći do svog izražaja, nego u moralnom obliku. Pita se, odakle ima da dođe taj auktoritet, to novo naziranje i to vrhovno sudište? Zar ne bi oni mogli doći kroz naša društva, koja ne priznaju ni jedan nacionalni interes, koji vrijeđa osnovne i drevne zasade ljubavi i dobre volje.

Jamačno, današnja situacija je izazov svakome od nas. Mi svi znamo, da je glas primirja pred 17 godina dokončao neprijateljstva samo na frontovima. Od milijona ljudi, koji su se borili za mir, našli su ga samo oni, koji su poginuli. Mi smo naslijedili svijet ne samo osiromašen, već i ogorčen ratom, svijet, koji se nalazi uslijed finansijske i ekonomske poremećenosti pred bankrotom, i koji troši milijone na naoružavanje, reparacije, tarifne represalije, a koji je u isto vrijeme nemoćan za svaki konstruktivan rad. Naši proroci, nezadovoljni huckanjem jedne klase protiv druge, traže sada da pobune jednu generaciju protiv druge.

O ratu i miru ne odlučuje se više u kraljevskom predsoblju niti u kancelarijama za vanjske poslove, pa ipak mi tražimo oblike i metode, koje pripadaju periodi, kada su se odluke nalazile u rukama pojedinaca ili malenih grupa. Usprkos zvučnih naslova tih ugovora ili paktova, kao i usprkos reputacije onog, koji ih je potpisao, njihov uspjeh ovisi o tome u koliko su oni odraz volje naroda, koji iza njih stoji. Liga ljudi daleko je jača od lige naroda.

Dok na znanstvenom polju svuda triumfiramo, na ekonomskom polju smo samilostno nemoćni. Bog dobro znade, da nam ne fali znanja,

ali izgleda, da nam manjka razumijevanja. Ljudska je rasa preživjela ledeno doba zato, što je imala dosta pameti, da upotrijebi odijelo i umjetno grijanje u svrhu da nadvlada prilike, koje bi nas inače bile uništile.

Kroz 28 godina Rotary stvara na svijetu malene grupe ljudi, odanih jednom jačem prijateljstvu i pomoći ne samo unutar granica njihovih nacionalnih jedinica, već i izvan njih, na internacionalnom polju. Odavna smo već na čistu, da su stvari, koje razdvajaju pojedince i skupine — neznanje, predrasude, nepovjerenje — jedne te iste, koje stvaraju diferencije među državama. Isti im je razlog, istim su uplivima podložne. Mi stojimo poredani u novom bratstvu. Mi vraćamo prijateljstvo njegovom starom auktoritetu. Ljudski poslovi, kako kaže Walter Lippman, daleko su kompliciraniji od ljudskih formula. Njihove poteškoće ne riješavaju se službenim putem, niti dekretima. Rotari vjeruju, da je dobra volja, bila ona upotrebljena u širim ili užim grupama, još uvijek nepobjediva. Rotarstvo proglašuje moratorij zloj volji. Ono mobilizira legije sporazuma i saziva rezerve dobre volje.

Izgleda, da intimni odnošaji hvala znanosti i rotarskim organizacijama pružaju nam u raznim zemljama priliku, da ponovno osvojimo zdravi i stari zakon susjedstva, a jednostavnu krijepost prijateljstva vratimo njezinom starom mjestu, njezinoj staroj supremaciji i auktoritetu u ljudskom saobraćaju. Rotarstvo je iskusilo efikasnost ove metode u pogledu međusobnih odnošaja kao i služenja čitavoj zajednici, Ono sa istim pouzdanjem očekuje, da će izliječiti sva zla, koja mute odnošaje između država. Njezin uspjeh čeka samo, da ta ideja bude jače prihvaćena a sam princip da dobije jednu širu aplikaciju.

Emile Schreiber (R. C. Pariz):

JAPANSKA EKONOMSKA POGIBELJ

Neobični vitalitet japanske trgovine i industrije zapanjuje svakog Europejca, čim stupi na japansko tlo. Za svojeg boravka u Japanu posjetio sam oko stotinu trgovaca i industrijalaca i nisam našao niti jednog, koji se ne bi pohvalio poslom i koji ne bi bio preopterećen narudžbama.

Što je uzrok tome? Imade ih više. Ovdje ću se ograničiti samo na najvažnije. Prvi i najvažniji uzrok je devalvacija Yena, koji iznaša sada, osobito iza pada funte, 65% svoje prvobitne vrijednosti. Ova je devalvacija Yena donesla Japanu bezbroj narudžaba, ali moram priznati — nije pomogla uravnotežiti budget.

Neobično jeftina radna snaga, o kojoj ću vam govoriti kasnije, doprinjela je padu cijena, što je opet bilo uzrokom silnim narudžbama.

Koje su posljedice japanskih cijena? U odgovoru na ovo pitanje nije potrebno ni pretjerivati, a ni potcijenjivati stanje stvari. Japanske cijene uopće, ne ulazeć u detalje, iznašaju četvrtinu cijena robe u Francuskoj, odnosno, budući smo mi skuplji, nego druge države, jednu trećinu cijena robe u drugim zemljama.

Posljedica ovog stanja je znatna impulzivnost japanske industrije.

Prije, nego pređemo na to, da poblize označimo stanje industrije i nadnica u Japanu, potrebno je naglasiti, da japanska vanjska trgovina iznaša tek 4% svjetske trgovine. Prema tome pogibelj nije tako velika, kako se to obično misli, pogotovo ne još sada, ali uza sve to potrebno je ispitati, što ona može s vremenom da postane.

Kad se govori o Japanu, treba imati pred očima jednu činjenicu, preko koje se ne može naprosto preći, a koja je baza i temeljni kamen cijelog socijalnog japanskog sistema, a to je car. Japanski car imade daleko veću vlast, nego li kralj Engleske a k tome uživa i neograničenu odanost svojih podanika. Japanski car predstavlja svemoćnost, jednu feudalnu svemoćnost, osnovanu na moralnoj bazi. Kult cara je jedna religija, jedna moćna mistika za čitav narod osim rijetkih iznimača.

Ova mistika prevlađuje na ekonomskom polju kao i na drugim područjima, drugim riječima, dok bude car podržavao današnji sistem, koji pobija tek nekolicina revolucionera, on će prevladati. Pravi revolucioneri u Japanu su oficiri. Budući su većinom seljačkog porijekla, oni pretstavljaju socijalistički elemenat ili točnije nacional-socijalistički, koji nema ništa zajedničkog sa onim u Njemačkoj. To su glavni protivnici velike industrije i trgovine.

Velika trgovina i velika industrija sasna su drugačije organizirane, nego li u Francuskoj. Često se kaže, da u Francuskoj vlada zemljom 200 obitelji, u Japanu naprotiv najviše jedan tucet takvih obitelji.

Ove su obitelji pretstavnici tako zvanog »velikog feuda« i njihova moć nadilazi ono, što se u francuskoj zove, koncentracija industrije u rukama nekolicine.

Te obitelji su slijedeće: Denusi i Milupiši, Daniši, Yasouda, Sousimodo i Yadona. Ovih šest obitelji drži u rukama preko polovice financija u Japanu. Ovima se imade pribrojiti još nekoliko obitelji, u rukama kojih se nalaze veliki industrijski trustovi, kao: Okura, Akara, Tousokawa, te raspolažu sa preko polovicom dobara u Japanu.

Za bolje razumijevanje industrijskog mehanizma neka nam posluže kao primjer lokomotive. Kad se radi o kakvoj velikoj narudžbi lokomotiva sa strane države, »šestorica velikih« se natječu. Često se oni već unapred sporazume i izrade u tu svrhu više modela. Kad se je vlada odlučila za jedan stanoviti model, oni isti izlože, naravski demontiran. Obrtnici dolaze na izložbu, pregledavaju pojedine dijelove i stavljaju ponude za njihovu izradbu. Naravski cijena je tako niska, da ne podnosi konkurencije ni u samom Japanu.

Mali se obrt vodi sasna na drugim principima, nego li velika industrija. U malim radionicama istina higijenske prilike nisu savršene, ali su dobre (u Japanu radnici kao i seljaci svaki dan se kupaju). U tim radionicama zaposleno je 10, 20 ili 30 radnika, koji se rekrutiraju iz samog mjesta ili pak obližnjih sela.

Radnici rade, prehranjuju se i jednom riječi podupire ih se materijalno i moralno. To je jedan od patriarhalnih sistema, u kojem sav auktoritet i sva odgovornost pada na oca obitelji. Radno vrijeme, koje bi po zakonu moralo iznašati 10 sata, protegne se na 12, a i više. Žene dobi-

vaju za svoj rad dnevno 2 do 3 franka, a muškarci 4 do 5. Kao u industriji tako i u malim radionicama uloga žena je znatna. Kad se govori o ženama, tada pod tim treba razumijevati mlade djevojke. Ovdje dolazi u obzir posebni socijalni sistem, koji je nastao na Skrajnjem Istoku a koji se danas aplicira i na Zapadu, kao u Rusiji, a pogotovo u Čehoslovačkoj kod Bate.

Da uzmognemo bolje razumjeti načela ovog sistema, to valja početi već sa malim djetetom. Moralni odgoj počinje kod djeteta već sa pet godina. U toj dobi mali Japanac počinje polaziti školu. U Japanu imade samo $\frac{1}{2}\%$ nepismenih. Biti pismen u Japanu znači poznavati barem 2.000 slova, koja su potrebna za čitanje i pisanje, dok naš alfabet ima u svemu 24 slova.

Ovi mladi Japanci kroz osam godina, dok traje njihova primarna obuka, putuju pod vodstvom svojih učitelja i na trošak zavoda svake godine cijelom zemljom. Ova se putovanja poduzimlju u proljeće i jesen, tako da stranac, putujući Japanom, susreće u svakom mjestu čitave čete mladih ljudi, koji putuju, da upoznadu svoju zemlju. Suvišno je isticati, da je ovaj način odgoja u patriotskom duhu kud i kamo bolji, nego li onaj, koji se kod nas prakticira u zatvorenim prostorijama.

Kad dijete odraste — ovdje imam pred očima napose mlade djevojke — ostavlja srednju školu u dobi od 14 godina. Djevojka tada ulazi u radionu, gdje učitelja zamjenjuje gospodar ili poslovođa radione, vršeći onu moralnu i socijalnu funkciju, koju mu daje vlada.

Ove su mlade djevojke u tim radionama ili tvornicama zapravo zatočene, čineći posebni radnički svijet, te ne mogu bez dozvole izaći isto tako kao ni vojnici iz svojih kasarna.

U tim tvornicama one rade 10 do 11 sati dnevno. Osim toga obučava ih se 2 sata na dan, pripravlja ih, da postanu dobre supruge i izvrstne domaćice kasnije. Pol sata na dan imadu gimnastičke vježbe, koje su potrebne i radnicima, da uzmognu vježbati svoje mišice u svim smjerovima, a ne samo u jednom. Ove vježbe radnici vrše najvećim veseljem. Osim gimnastike podučava se radnice u odgoju djece, kuhanju, šivanju, glazbi i ukrašivanju cvijećem.

U 25. godini — bile udate ili ne — one odlaze iz tvornica. Obično se tada udavaju ili ako se ne udaju, vraćaju se svojim obiteljima, koje ih uzdržavaju na isti način, kako to biva u Italiji, gdje oni, koji su bez posla, uvijek nađu komad palente ili pašte.

Pita se, što posjeduju one, koje se udaju, osim spomenute naobrazbe? U tvornicama dobivale su 3 fr. na dan, od toga plaćale su stan i hranu 80 cent. ili 1 fr. dnevno.

Ostaje im samo 2 fr. i od tog šilju obično 1 fr. svojim obiteljima i tako potpomažu uzdržavati bar jedan dio svojih obitelji. Na koncu od čitave nadnice ostaje 1 fr. na njihovo raspolaganje, koje one meću na stranu. U vrijeme, kad ostavljaju posao, one obično prištede 1.000 do 1.500 fr., što odgovara obzirom na ekonomske prilike Japana 10.000 fr. u Francuskoj. Koliko imade francuskih radnica, koje posjeduju toliki miraz, kad se udavaju?

Kad se radnice udaju, one od toga novca kupe kućicu, koja, budući je od drva ili papira, stoji 1.000 fr., a i manje. Pokućstvo im ne treba,

jer one ne sjede, već čepe. Prema tome japanska soba je sasvim prazna i može se očistiti u vrlo kratko vrijeme. U noći postavite madrac na pod, što se ne smije smatrati neurednošću i nečistoćom, jer se u japansku kuću ulazi bos. U sobi kao i u kući vlada savršena čistoća.

Što se pako tiče hrane, Japanci se obično hrane ribom, većinom osušenom, i rižom. Premda se nama ovaj način hranjenja čini preteškim, ipak smo se moja žena i ja odlučili, da kroz nekoliko dana uzimamo istu hranu. Jelo nas je stajalo poprječno 10 fr. dnevno, premda smo jeli u relativno luksuznim lokalima. Po ovome možemo zaključiti, kako je jeftin život u Japanu.

Dopusta ili ferija imade vrlo malo. U velikim tvornicama dopust iznaša tri nedjelje, a u manjim radionama tek 4 dana na godinu. Gospodar radione pozove obično sve svoje namještenike, da s njime provedu to vrijeme na izletu.

Prikazavši ovakov način života u Japanu, ne pomišljam ni jednog časa, da se to može aplicirati kod nas na zapadu, premda sam nešto sličnog vidio kod Bate u Čehoslovačkoj.

Krivo bi bilo iz toga zaključiti, da se japanski radnici i radnice smatraju nesretnima ili možda eksploatiranima. Poredimo li njihov rad sa onim naših otaca ili djedova, viditi ćemo da se oni ne razlikuju bitno, pa ipak su naši očevi i djedovi živili dobro, a možda i sretnije, nego li mi.

U tome imamo i tražiti razlog jeftinoće u Japanu. Prelazeći preko toga dolazim do jednog vrlo aktuelnog pitanja, naime hoću da ispitam, koji su razlozi vodili Japance, da su zauzeli Mandžuko i nastoje, da zauzmu još jedan dobar dio Kine.

Ne smijemo zaboraviti, da se cijela ekonomija Japana bazira na budžetu sa 4 do 5 milijarda franaka deficita godišnje — što je strašno, kad se usporedi sa budžetom u zapadnim zemljama — i ona se ne može održati, ako Japan ne očuva svoju ekonomsku nezavisnost. Kad bi druge države zatvorile svoje granice japanskoj robi, Japan bi bio izgubljen. On je svjestan toga i zato traži klijentelu, na koju će se moći osloniti i koja neće ovisiti o volji zapadnih država.

Ovdje ću samo konstatirati jednu činjenicu.

God. 1931. Liga Naroda nije intervenirala u pitanju Mandžukoa. Poslije tog doista prvog uzmaka bijele rase nastala je kod Japanca jedna psihološka promjena. Do rusko-japanskog rata Japanci su se smatrali inferiornima bijeloj rasi; od tog rata do god. 1931. oni su se smatrali jednakima, a od god. 1931. unapred oni se smatraju superiornima. Sve naziranje kao i svi događaji, koje vidimo, da se odigravaju u toj zemlji, izvire iz tog psihološkog fenomena.

Treba da sudimo stvari nepristrano, ne upuštajući se u to, da li je njihovo naziranje ispravno ili krivo. Ovo njihovo uvjerenje o superiornosti ima osnova, jer osim materijalnog i tehničkog progresa, oni imadu nešto, što jedva koji narod na zapadu imade, a to je: jedna solidna mistika. Ona može biti ovakva ili onakva, ali je solidna i pruža tom narodu snagu i jedinstvo, koje je čini jakim. Ovo je činjenica i s njom treba računati, ako hoćemo da razumijemo pitanje njegove kolonizacije.

U svrhu da se proširi u Kini, Japan je upotrijebio jednu diplomatsku vještinu, od koje možemo mnogo da naučimo. On nije govorio ni o aneksiji ni o protektoratu, on je naprosto okupirao svojom vojskom Mandžuko, da ga obrani od tuđe invazije, uključiv i onu Rusije. Oni su svuda gospodari u toj zemlji, kao i Francuzi u Maroku. Sjetite se onih fotografija iz Maroka, gdje Marechal Lyautey sjedi s lijeve strane sultana. Ovaj su princip i Japanci aplicirali u Mandžuku. Kad na pr. dođete u jedno ministarstvo, ministar je Mandžurac, ali njegov zamjenik je Japanac i on je svemoćan u ministarstvu.

Pitanje je, zašto treba Japancima kolonija?

Nekoji kažu zato, jer ih zemlja ne može hraniti. To nije točno, jer oni ne znadu, što da čine sa svojom rižom. Oni je imaju previše kao i mi žita. Prema tome njima ne treba kolonija radi ishrane, kao ni radi porasta pučanstva (1 milijon godišnje). U ostalom Japanac ne voli živiti izvan svoje zemlje i u svemu imade Japanaca u inostranstvu danas tek 500 tisuća.

Glavni razlog njihove ekspanzije ima se tražiti u pomanjkanju sirovina.

Japan nema ni pamuka, ni kaučuka ni ulja i on to mora kupovati od stranih zemalja. Ove sirovine, koje su prijeko potrebne za njihovu industriju, oni moraju plaćati visoko, jer je radna snaga, koja producira te artikle plaćena u dolarima.

Crnci, koji pomažu producirati te artikle plaćeni su u U. S. A. 4 dolara na dan, dok, radnik u Mandžuko dobiva polovicu nadnice japanskog radnika. Prema tome će cijena sirovinama, koje će Japan izvažati u te kineske krajeve, morati biti četvrtina ili još manje od cijene u Sjedinjenim Državama ili u Engleskoj.

Isto tako će se dogoditi i sa manufakturnim artiklima produciranim u Japanu. Oni će s vremenom pasti ne na četvrtinu, kao sada, već na šestinu ili osminu naših cijena. Ne treba da naglasujem važnost ove nove situacije, koja će nastati i još više otešćati trgovinu između Zapada i Istoka.

Na koncu dodat mi je ono, što sam vidio svojim očima. Posjetio sam najveće industrijsko mjesto u Japanu Osaku. Vidio sam čitave četvrti porušene, da se podignu nove zgrade, vidio sam okolicu porušenu, da se na istom mjestu podignu još veće tvornice.

U Mandžuko posjetio sam glavni grad Hsin-King. I tamo se izgrađuju uz stare gradove sasvim novi i moderni. Sa državne palače vidio sam prema horizontu dugačke ulice, kakve viđevamo u Parizu sa Arc de Triomphe. Svuda se podižu ogromne tvornice, koje me podsjećaju na one, što sam ih vidio u Rusiji. Jedan novi svijet, ekonomski i industrijalni nastaje na Istoku kao i na krajnjem Istoku.

Ovo, što sam naveo, naveo sam ne sa političkog, već čisto ekonomskog stanovišta, koje zabrinjuje ne samo nas, već čitav zapadni svijet.

Prema tome, u istom omjeru, kako budu padale cijene sirovinama u tim krajevima, povećavat će se i naše osiromašenje. Dolazim na koncu do zaključka, da narodi Europe moraju — svi bez iznimke — biti na čisto s time, da jedino sretstvo u borbi protiv osiromašenja leži u tome, da se sporazume, kako će što bolje moći eksploatirati svoje bogatstvo.

(Paris Rotary)

Z A Č A R A N I L A D I E S ' N I G H T

(Iz kronike jednog od 3900 klubova Rotary Internationala)

U Klubu nije se već odavno priredio Ladies' night. Napokon je pao predlog, da bi ipak trebalo nešto da se učini. I odlučilo se da se učini nešto ili ništa. Izabran je i odbor ad hoc — odbor od dva lica: Brat inženir pretsjednik, brat Dragiša tajnik i blagajnik.

— Pazite samo da ne prekoračite budžetske mogućnosti, opomenu jedan član.

— Svakako! — odobriše svi u jedan glas.

Dan po dan, noć po noć, kad ono Bog htjede, osvanu i taj dugo željkovani Ladiesnight. Započelo se pod nekim čudnim auspicijima. Dok su parovi ulazili u hodniku se brat inženir — inače miran kao jagnje — natezao s vlasnicom lokala, jer je sobu, u kojoj su se gosti imali samo nekoliko časaka da zadrže, ugrijala do nepodnosivosti, dok je prostrana dvorana, određena za to sestrinsko večerje, bila prava ledenica.

Onda je svaka sestra dobila jedan broj, i svaki brat rotar po jedan. I svaki tanjur na stolu imao je svoj broj — i to je imalo da bude clou čitave priredbe. Vi dobijete na priliku broj devet, e onda treba da potražite tanjur, na kome je taj isti broj. Kad su svi posjedali, ispostavilo se, da su se svi muškarci našli na jednoj strani, a dame na drugoj. Zagonetka, koja do dana današnjega nije objašnjena. Nije bilo druge nego ustati i pomiješati se među dame i zasjesti mjesto, što se prvo nadalo.

Večera strogo prema budžetskim mogućnostima. Menu: dvije zvučne tuđe riječi, ali nimalo podesne da u izgladnjela srca uliju neki animo. A zima...

Raspoloženje zaista hladno, ali treba reći, da što je vrijeme više odmicalo, to je damama sve većma uspjevalo da u onu ledenu atmosferu unose svoju toplu notu, kad najednom — kao iz vedra neba grom — odjekne udar čekića na drvu, i u isti mah sva se srca slediše.

Poslije dva tri obligatna komplimenta »našim milim sestrama« pretsjednik pozove tajnika da pročita zapisnik posljednje sjednice. Tajnik čita, a dame već pomišljaju, kako bi lijepo bilo da su sada doma...

Iduća tačka: čitanje referata o »akciji opskrbljivanja mlijekom«. Iznajprije ne baš kratak uvod, zatim sve same cifre i cifre, a na kraju kemička analiza mlijeka s osobitim obzirom na neke njegove sastavine, važne za ljudsko zdravlje.

Još je veća bila tortura slušanje referata o »Prosjačenju«. Tu se referentu, bratu Konstantinu, desila jedna vrlo komična nezgoda. On je svoj referat otipkao doduše na vrlo finom, ministerijalnom, steriliziranom papiru, ali i on miriše po škrtosti, otipkao je onu svoju poslanicu na jednoj i drugoj strani, tako da su mu se kod čitanja slova jedne stranice miješala sa slovima druge stranice, pa nije čudo te se je mukotrpnim slušaocima činilo da slušaju nekakav afrikanski volapik, a ne naš miloglasni troimeni jezik. Sestre samo pogleduju jedna na drugu...

Onda je došao red na Barbu, da pročita neku vrstu zapisnika o posljednjem Ladies' nightu. Ta sestrinska noć bila je do tada jedna od naj-

očajnijih: dvije petine braće dale se u »bridge«, a ostale tri petine posjedale po kutovima i pospane gledale jedne u druge. Zamislite, kako je moralo biti pri duši sestrama, dok su slušale stvari, koje bi najvoljele da zaborave! Kad bi dame imale dar zijevanja, one bi se onog čitanja bile nazijevale po svih sedam zakona.

Sad je došao red na sv. Nikolu. On će svakoga da nadari, a krampus (bolje reći Krampusica) očitati će pritom u stihovima ono, što podarenoga ide. Međutim već se otprije znalo, što će Krampus kome da kaže, jer je brat Dragiša to već dan prije mnogima pripovijedao — dakako sub rosa — ali kako je pobrkao one brojeve u početku zabave, tako je bilo i s onim stihovima, te je stvar ipak na kraju ispala prilično zabavno. Da, još treba i ovo da se napomene: sv. Nikola imao je na mitri nekakvu električnu lampicu, što bi je čas utrnuo čas opet zapalio. I mislio je brat sv. Nikola, da svi gledaju u tu njegovu majstoriju, a ono su svi gledali u sestru Krampusicu . . .

I to se svršilo. Momenat neizrecivog olakšanja. Ustajanje, pomicanje stolica, povlačenje stolova — u dvorani nastalo najednom bučno, žagorno. Na licima izbija neko čudno svijetlo, nasmijana su, osobito ona mladih ljudi, koji će napokon poslije svih onih referata i zapisnika moći da zaplešu, da se povesele.

Zbog budžetskih nemogućnosti nije se pozvao nikakav jazz-orkestar.

— Čemu reklo se je, u dvorani je veliki radio, a u Evropi će se već naći stanica s kakvim podesnim plesnim redom.

U dvorani, u kutu, stajao je radio-aparat mastodontskih dimenzija. Najvišeg klupskog člana nadvisivao je za punu glavu. Pravo čudo od radio-aparata.

Aranžeri one sestrinske gala-noći požuriše se mahom, da stupe u kontakt s kakvom evropskom prvoklasnom plesnom dvoranom, koja će ih čitave noći opskrbljivati najmodernijom, a što je glavno i najbesplatnijom plesnom glazbom.

Vrte aranžeri amo, vrte tamo — a od nikud ni glasa, kao da su sve evropske emisione stanice najednom zatajile. I to baš večeras!

Vrte aranžeri amo, vrte tamo — i opet ništa.

— Ali šta radi Evropa? Je li poluđela?

U to sinu jednom poznavaoocu radija u glavu misao, da bi krivnja mogla biti i na tom mastodontskom radiju, što se naposljetku i konstatovalo. Pristupi brat inžinir u pohvalnoj namjeri, da odstrani pogrešku. Iznajprije treba da tu grdosiju demontiram, reče brat inžinir, i kad je ta operacija izvršena, očima se prisutnih pružio jedinstven pogled: sva je mašinerija aparata sinula na svijetlu elektrike s svim onim mnogobrojnim žicama, špulama, lampicama i t. d. I pred ovako razotkritim radijom nastao je sada pravi defile: svak je htio da vidi to divno čudo moderne tehnike — i braća i sestre — svi.

Samo neke gospođice, pozvane kao gošće na onu gala-svečanost, nisu mogle da se odviše oduševljavaju nad tom modernom tehnikom; jedna je od njih zaustavila nekog postarijeg brata rotara, koji umije i engleski, pa ga upita:

— Molim vas, a što zapravo znači riječ — Ladies' night?

— Bože moj, poče da se izmotava naš »Englez«, pa sama vam riječ kaže: Ladies' night — gospojinska noć.

— A tako, mi smo naime mislile da znači: izložba pokvarenih radio aparata . . .

Ironija je bila preočita i brat »Englez« ode mahom da potraži aranžere i što je oštrije mogao osu se na njih:

— Grozno! Nečuveno! Shocking! Što je s radijem?

— Eno ga tamo! Ne da od sebe glasa. Ni da je strijela nebeska pukla u njega! Zanimemio kao riba — odgovori brat Dragiša.

— Ma što? Vi meni o ribama a meni oči padaju od ove smrtne bla- maže. Zna li vi, što je to bla—ma—ža?

Kako ne bi znali . . .

— Gdje je odbor?

— Evo ga! — isprsi se pred bratom »Englezom« brat inžinir. A molim te, de ti meni kaži: što mogu ja da radim i kakva čuda da činim s onim vašim spažičarskim, harpagonskim, budžetskim mogućnostima i nemogućnostima? Ili biste možda htjeli, da vam za ona dva tri dinara, što ste mi ih kreditirali, dovedem amo maestra Buša ili Artura Toskaninija?

Dok je govorio brat je inžinir sve više izlazio iz one svoje rođene, blage, jagnjeće kože i mrgodio se da ga je bilo strah gledati.

Umiješali se i drugi. Svi su dali pravo bratu inžiniru i stante pede odlučili da braća Dragiša i Pavel pođu u kavanu »Kondicional« i da dovedu sa sobom čitavi »Jazz« — coûte que coûte!

I dva se spomenuta brata uputiše, ali tek što su izišli, iz garderobe, u hodniku dočekalo ih nekoliko braće i kao ose navalili moleći ih, neka ipak pokucaju prije kod kakvog znanca ili prijatelja, da im pozajmi gramofon. Čemu da se troši, ako se već može proći s manjim? . . .

Dragiša i Pavel obećашe, i eno ih na cesti. Tada će brat Pavel bratu Dragiši:

— Ti se propitaj uokolo ne bi li naišao na kakav gramofon, a ja ću međutim do »Kondicionala«, da kapariram »Jazz« — dakako — uslovno.

I na to se rastaše. Brat Dragiša pokucao je već na troja vrata, ali ga redom svi odbiše: jednima je gramofon pokvaren, drugi su izgubili ključ, treći su ga nekome poklonili. Pozvonio Dragiša i na četvrta vrata. Nad glavom mu se otvori prozor i kroza nj pomoli glavu jedna postarija gospođa veleći:

— Vrlo žalim, ali naš gramofon treba mojoj djeci, kad se vrate iz kina. Svake večeri prije negoli će da legnu oni moji mili odigraju svoje dvije tri rumbice, slatka dječica moja. Laku noć!

I glava se stare gospođe uvuče unutra i stakla se na prozoru zaklopiše, a brat Dragiša osta nosom uvis tužno deklamirajući:

»Gramofona za me nemaš,
Tuđa majko, kad te molim,
Tuđe dijete tvoje nije — —«
Tim mu krupne suze dvije
Niza lice — — — —

Drugo mu se sve pobrkalo i on pođe gundajući naprijed.

Kad on u »Kondicional« ima šta i vidjeti: brat se Pavel skutrio u kutu, objesio nos, objesio brk, sav se zgurio.

— Što je za Boga? — upita pristupivši mu bliže.

Pavel diže oči i dahne:

— Jesi li dobio gramofon?

— Nisam. A što je s Jazzom?

— Jao i naopako! Same komplikacije! Tu je neki Napolitanac, — onaj tamo — što sjedi kraj one djevojke, koja igra na klaviru — dao im je nekoliko dinara, ali zato moraju da mu igraju, što im on naređuje... Ali molim te, što se ovo svalilo na ovaj naš noćasnji »Ladies' night«?

— Kao da nas je pogledalo nečije prokleta oko! Nego slušaj: da pokušamo nagoditi se s onim Napulitancem — hoću da kažem — da mu vratimo iznos, što ga je on njima dao?

— Ta mani, molim te, što bi braća na tolik trošak! A ne pitaš, dali bi Napulitanac pristao?

— E, onda nam ne ostaje drugo, nego da i njega povedemo, — reče Dragiša energično.

— To je jedina solucija. Ajde da pokušamo!

Upravo u taj čas svršavala je glazba neki komad i — za čudo — Napulitanac je ponudu prihvatio gotovo bez protimbe.

Malo zatim glazbari se s Napulitancem i sa svojim instrumentima ukrcaše na kamion. Braća Dragiša i Pavel posjedoše jedan šoferu na desno, drugi na lijevo. Ulice su bile raskošno rasvjetljene, prolaznika mnogo.

Da ih ne bi ko prepoznao braća Dragiša i Pavel čitavo su vrijeme držali oči hermetično sklopljene...

Kad uđoše u dvoranu, razabraše da su se braća rotari i sestre rotarice u velike prorijedili. Ono nekoliko parova, što je još ostalo, zavrtjelo se iz učtivosti dva tri puta, i malo potrajalo i dvorana opustje sasvim. Otada svirale su samo violine, a praznom dvoranom savijala se sve u nekim voluptuoznim tangima nasmijana djeвица sa svojim pomamnim Napulitancem...

Du Pin.

FOND ZA ĐAKE

U Rotary Clubu San Antonio, Texas, osnovan je još za vrijeme predsjednikovanja Dr. Phil Hilla god. 1921 jedan fond, iz kojeg dobivaju siromašni i manje imućni đaci zajam u svrhu da mogu nastaviti svoje nauke. Za osnutak tog fonda posebna zasluga ide A. McKenzie i H. Rogers.

Te godine izabran je posebni odbor, kome je bilo povjereno da proüči stvar i poduzme potrebne mjere u pogledu osnutka tog fonda. Odbor je podnio klubu svoj referat, koji je bio oduševljeno prihvaćen i stvoren je zaključak, u kojem se kaže, da klub pristupa osnutku fonda dobrovoljnim doprinosima, iz kojeg će vrijedni mladići i djevojke dobiti zajam za daljnje svoje nauke.

U smislu tog zaključka odmah je jedan član položio 500 Dol., a drugi su slijedili njegov primjer i u kratko vrijeme stvoren je fond od 8.500 Dol. Par godina iza toga fond je narasao na 32.000 Dol., dok danas iznaša 48.000 Dol.

Odbor od sedam lica upravlja tim fondom, davajući siromašnim i vrijednim mladićima zajam a uz to pazi, da se fond ne umanjí.

Pravo na zajam imadu vrijedni mladići i djevojke San Antonia i okolice, koji su amerikanski državljani i koji polaze više škole.

Pomoću ovog fonda pruža se mladićima i djevojkama prilika da dovrše svoje nauke i postanu danas sutra ugledni i koristni građani, ublažujući ujedno time i današnju krizu među mladeži.

ČEHOSLOVAČKA — 66 DISTRIKT R. I.

Pretsjednik praškog kluba rot. Kollar dao je na sjednici dne 16 decembra 1935 ovu izjavu:

»Rotari! Dopustite da na današnji dan, koji ima takovo istorijsko značenje za naš narod i državu, dadem maha svojim osjećajima, kojima su napunjena naša srca pod dojmom povlačenja našega **Pretsjednika Osloboditelja T. G. Masaryka**. To je državnički potez, koji proizlazi iz velike vjere da smo i u to teško doba u stanju da pokušamo našu zrelost. To povjerenje mora nas ispuniti snagom i sviješću da je ne smijemo razočarati i da moramo kod svih ostalih iskušenja držati na umu Masarykove ideale iz kojih je proizašla naša sloboda i samostalnost. Po ustavu T. G. Masaryk prestao je da bude našim pretsjednikom republike, ali ostaće u našim srcima našim duhovnim ocem, primjerom i savješću.

Biće i dalje s nama spojen tamo gdje nema veriga privremenosti i ustavnog reda, već gdje vlada red najsvetiji i vječan, red ljubavi i vjere u čovjeka i u njegovu besmrtnu dušu.

Moralne vrednote, koje utjelovljuje Pretsjednik Osloboditelj Masaryk, pripadaju vječnoj imovini cjelog čovječanstva.

Masarykovo doba moći će tek istorija da ocijeni, nama savremenima je jasno da je u životu toga čovjeka Tvorac svemira stvorio primjerni uzor građanskih vrlina, ljubavi za domovinu i požrtvovnosti za čovječanstvo, da je to život, koji je utjelovljenje rotaskih ideala — služenje bližnjemu.

Danas je želja svih naših srdaca da bi naš Pretsjednik Osloboditelj mogao još dugi niz godina promatrati bogatu i blagoslovljenu žetvu svoga životnog djela.«

Tu su izjavu popratili svi čehoslovački rotari osjećajima beskrajne ljubavi i nekonačne blagodarnosti prema svom prvom **Pretsjedniku Osloboditelju T. G. Masaryku** s vrućim željama da nam još duga ljeta zdrav poživu.

Dne 18 decembra 1935 izabran je drugi pretsjednik Čehoslovačke Republike i saradnik Masarykov, dosadanji naš ministar spoljnjih poslova, **dr. Eduard Beneš**. Tim izborom dano je pretsjedniku dru. Benešu puno priznanje cijeloga naroda čehoslovačkoga za njegove velike zasluge za oslobođenje naše otadžbine i za stvaranje naše države. U toku minulih dvadeset godina živio je i radio samo u korist Čehoslovačke. Kao Masarykov saradnik, potaknut njegovim idealima, počeo je da žilavim radom sudjeluje u radu za oslobođenje i mladoj je državi stavio na raspoloženje svoje neobične sposobnosti velikog državnika. U svojstvu ministra vanjskih poslova poveo je našu državu u kolo

ozbiljne i važne svjetske politike, svojom državničkom bistrošću branio je našu državu od svih spoljnih napadaja i sticao joj potrebnu korist. Dr. Beneš je dostojnim Masarykovim nasljednikom. Čehoslovački rotari s oduševljenjem i udivljenjem pozdravljaju svoga drugoga pretsjednika dr. Eduarda Beneša, i čvrsto vjeruju da će njegove velike državničke sposobnosti, njegova ljubav prema domovini, njegova smisao za pravdu i nepristranost donijeti mnogo uspjeha, sreće i zadovoljstva Čehoslovačkoj. Stoga želimo drugom pretsjedniku dru. Eduardu Benešu mnogo zdravlja.

Od naših bivših guvernera trojica su doživjela šezdeset godina. Za svoj rad zaslužuju da ih spomenem i da im u Vašem listu zaželim još dugi niz godina zdravlja i veselja nad izvršenim radom.

Dne 22 novembra 1935 navršio je 60 godina rot. **Alojz Červenka (Plzenj)**. Guverner je bio za 1931/32. Inaugurirao je 2 kluba. Na njegovoj konferenci distrikta prihvaćeno je: 1) Dnevni red konference i 2) izborni red za prijedlog za imenovanje kandidata za guvernesku čast. Poklonio je prenosni pehar za najveći posjet u klubu, pa je prema tomu osnivač te nagrade u našem distriktu. Njegov je program bio da mora u R. I. pobijediti ideja snošljivosti. Rot. Červenka čovjek je velikog prakt. iskustva, koje je upotrebio u svom radu kao guverner, a i sada ga primjenjuje. Na njegovoj konferenci bio je izaslanikom Središnjice R. I. vaš bivši guverner Edo Marković. Za vrijeme dok je Červenka bio guverner preuzeo redakciju Čehoslovačkog Rotariana (na jesen 1931) i vodi je do danas.

Dne 18 decembra 1935 doživio je 60-tu godinu života rot. **Jos. S. Zaba (Prag)**. Bijaše guverner 1934/35. Inaugurirao je 7 klubova. Postavio je sebi za zadaću da će povećati broj članova i broj klubova. Postigao je oboje. Rot. Zaba je selfmademan; iz male sredine podigao se neumornim radom i žilavosti do poznatog stručnjaka u obučarskoj industriji, kojoj je pošteno služio. On shvata život realno bez sentimentalnosti, mnogo više razumom nego osjećajem. Glavnim crtama njegova karaktera jesu: određenost, jednostavnost i praktični smisao, i on ih primjenjuje u građanskom životu i u Rotarstvu.

Dne 6 januara 1936 navršio je 60 godina rot. **Bedřich Vraný (Prag)**. Bio je drugim guvernerom 1928/29. Inaugurirao je 10 klubova. Rot. Vraný pun je inicijative, radi na produbljenju Rotarstva kod nas i u cijelom distriktu nema nijednoga problema koji bi se mogao bez njegova savjeta riješiti. Ima vrlo bogato životno iskustvo koje je stekao u Americi i Engleskoj (kao čl. konzul). U ličnom saobraćaju vrlo je prijazan, dobar je prijatelj i vazda spreman savjetnik. Čovjek je zlatnog srca, uvijek mu razum prati osjećaj. Jedan je od osničava, dobrotvora (sa svojom odličnom gospođom), vođom i savjetnikom dječjeg skloništa u Mladoj Boleslavi na Vranovu. To sklonište i vesele očice sirotana najljepšim su njegovim spomenikom. Rot. Vraný osnovao je klub u Ml. Boleslavi i bio je njegov prvi pretsjednik.

Vjerujem da će sva trojica naših mladih jubilaraca od šezdeset godina i dalje dugo raditi da izvrše ono što još namjeravaju.

Václav Rudl,

redaktor Českoslov. Rotariana

Mladá Boleslav, Č. S. R.

77 DISTRIKT – DECEMBAR 1935

PROMENE U ČLANSTVU

Novi članovi (20):

Bačka Topola: Šnajder Danilo, *staklarska trgovina*.

Beograd: Ćirić Steyan, *zakonodavno telo*; Milutinović Bora, *poljoprivreda*.

Osijek: Aufferber Šandor, *fabrika četaka*.

Slavonski Brod: Dr. Abramović Josip, *trgovačko pravo*; Albert Ivan, *štedionice*; Bosnić Makso, *izrada drveta i furnira*; Buk Vilim, *štamparstvo*; Dr. Danda Edo, *šumarstvo*; Dr. Hrdlička Edo, *zdravstvena služba*; Ing. Kaan Oto, *fabrikacija vagona*; Dr. Kovačić Emanuel, *medicina*; Micić Milan, *trgovačko bankarstvo*; Mr. ph. Radovanić Marijan, *produkcija kemičkih artikala za čišćenje*; Ing. Riffer Dragutin, *rafinerija ulja*; Sertić Adam, *javna služba-samoupravna*; Dr. Stefanović Branko, *civilno pravo*; Mr. ph. Šrepel Eugen, *apotekarstvo*; Ing. Švigel Josip, *opravke lokomotiva*; Ing. Vernić Oto, *željeznički saobraćaj*.

Istupili iz kluba (2):

Split: Matošić Dane

Varaždin: Viktor Stepnišek.

IZ NAŠIH KLUBOVA

Bačka Topola proslavila je svečanu predaju chartera 14 decembra koju je izvršio guverner Dr. Viktor Ružić. Sa tom slavom spojio je kumovski klub Subotica proslavu svoje petgodišnjice.

Bilo je prisutno svega 80 osoba među njima i mnogo dama.

Marne sestre iz Bačke Topole dekorirale su ukusno dvoranu i uredile veoma lepo jedan salon u narodnom stilu.

Za vreme večere prvi domaćin pretsednik Beniš nazdravlja Nj. Vel. Kralju Petru II. i visokom kraljevskom domu, na što je odsvirana državna himna, koja je stojeći saslušana popraćena poklicima našem Uzvišenom vladaru.

Pozdravni govor održao je pretsednik Beniš. U svom lepom govoru izražuje hvalu subotičkom klubu koji je sa tadanjim pretsednikom Pavlovićem poradio da dođe do osnutka kluba. U ime svoje i svih članova novog kluba obećaje, da će raditi u smislu rotarskih načela i ideala.

Po tom je usledila predaja chartera po guverneru Dru. Ružiću. Tom zgodom razlaže on u kratkim crtama temeljne ideje rotarstva, koje je osnovano na načelima, koja leže u duši svakog poštenog čoveka. Rotari ne pomažu jedan drugog, već svaku poštenu i koristnu delatnost ljudsku. Stupanjem u R. I. prima klub neka prava i dužnosti. Radom u klubu će se svaki novi član uveriti, da su prava jednog rotara veoma malena, no zato su dužnosti tim veće, koje on rado ispunjuje, ako je zadržao dovoljno idealizma.

Guverner se na to obraća subotičkom klubu i čestita mu petgodišnjicu prijema chartera. Svoj govor završava rečima: »Ako pravite bilansu Vašeg petgodišnjeg rada videćete, da lične koristi od Vašeg rada u klubu niste imali, no tim više vaša okolina«.

Pretsednik subotičkog kluba Dr. Boschi u jednom majstorskom govoru daje glavne crte rotarske filozofije i rotarskih ideja. Jedan dio svog govora upućuje saradnicima u našim naporima, našim rotarskim damama. Ovaj govor pun poleta nagrađen je dugotrajnim pleskom.

Po tom slede referat brata tajnika Rotha o radu kluba Subotica u petgodišnjem razmaku njegova života.

Slede darivanja sa strane delegata, koja domaćinski klub uzvraća s ukusnim iz drva izrađenim predmetima, kojima se je pomoglo ujedno i jednog domaćeg obrtnika.

Čitaju se pozdravi iz raznih domaćih i stranih klubova, pretsednika R. I. B. I. Robinsona, Sekretara Perry-a, Pottera, guvernera Čehoslovačkog, Švajcarskog, Nemačkog distrikta i t. d.

U torbu je sakupljeno Din 351.— koja će svota biti predana jednoj humanitarnoj ustanovi Bačke Topole.

U 12 časova zaključen je oficijelni deo sastanka; u neoficijelnom poveo je brat guverner prvi kolo. Igra i pesma vladala je do nešto pre 6 sati u jutro, jer je u 6 sati polazio voz.

R. C. Banja Luka pretresao je i utvrdio program svog rada.

Klub izdržaje jednog šticenika u konviktu, priložio je za zimsku pomoć Din 1.000.— i 10 kola drva (darovatelj »Bosnabois« d. d., kojeg je predsjednik član kluba) i pomoglo je radnički športski klub »Borac«.

R. C. Beograd čestitao je svom pretsedniku Pelivanoviću i članovima dr. Stojadinoviću, Letici, Stošovicu i dr. Pržiću, koji su primili visoka odlikovanja.

Tokom meseca održana su sledeća predavanja: Dr. Pečić: »O knjizi Paula Harris-a This Rotarian age«, Dr. Petrović: »Put u oblast južnog pola, II. deo«, St. Koen: »Izveštaj o sednici administrativnog odbora R. I. održanoj u Parizu 27 novembra o. g.«, Dr. Jelačić (R. C. Skoplje): »Iz političke filozofije savremene Nemačke«.

Rot. Dr. Pečić preuzeo je da prevede sa engleskog brošuru »Šta mogu Rotari da učine za decu«.

Povodom posete pretsednika kluba Pelivanovića R. C. Madrid, gde je održao govor o saradnji Španije i Dubrovnika izmenjena je zastava sa ovim klubom.

Za postradale od poplave u Skoplju priložio je klub Din 1.000.—.

R. C. Bitolj posvetio je prvu sednicu u mesecu međunarodnom služenju gde je Rot. Vlastimir Popović održao o tom predmetu predavanje.

Tog meseca održao je interesantno predavanje Branko Naumović: »Poljoprivreda Pelagonije i mere za njeno unapređenje«.

Klub je postavio kandidaturu Josipa Mihajlovića iz R. C. Skoplja za guvernera za god. 1936/37.

Klub je sudelovao u zimskoj pomoći svog grada, na način da je nabavio 30 pari cipela za sirotu decu.

R. C. Dubrovnik. Održani su sledeći referati: Bravačić: »O zemlj. zaštiti«, Raucher: »Radovi na pruzi Bileće—Nikšić«, Miloš: »Pomorsko tržište«, dok je nerotar Čulić prikazao osnovne linije uredbe o turizmu.

Kao Božićni dar doprineo je klub Din 2.500.— za ishranu siromašne dece.

R. C. Karlovac. Predavanja održali su u tom mesecu inžinjeri i to: Ing. Marić Nikola: »Međunarodno služenje«, Ing. Naumović: »Velikani historije, F. Leseps graditelj Sueskog kanala«, Ing. Jamnicky: »Eksploziv i vatra u rudnicima«.

R. C. Leskovac, Predavanje: Stojilković: »Istorija mlinarstva«.

Klub je kao svoj božićni dar dao sirotinji 1 vreću brašna, 20 metara sukna za odela i 700 din. u gotovom.

Za karitativne svrhe tokom meseca sakupljeno je Din 1928.50.

R. C. Ljubljana imao je sledeća predavanja: Zdenko Knez: »Popotni utisi iz Brislja« i Dr. Krejči: »Osnutek novog trg. zakona«.

Klub se bavio predlogom za sniženje per capita takse.

Umesto običajnih čestitaka klub je priložio Din 2.000.— za zimsku pomoć siromašnoj deci, te je pomogao popravilište mlađih maloletnika kod okružnog suda u svrhu nabave radio aparata.

Za nevoljne sakupljeno Din 422.75.

R. C. Maribor. Održana predavanja: Rapotec: »O međunarodnom služenju in rotarskem internacionalizmu«, Seunik: »Ivan Meštrović in njegova umetnost«, Škof: »O volni«.

19 članova posetilo je 11 o. mj. R. C. Graz i tom prigodom posetilo i izložbu rot. Meštrovića koja je u gradskom Zeughausu priređena.

Na zadnjem sastanku oprostio se klub od stare godine. Tom prigodom izlicitiralo se »odojčeka« što je donelo svotu od Din 1250.—. Taj iznos određen je kao prvi obrok novogodišnjeg dara za centralnu pomoćnu akciju mariborske opštine.

Za nevoljne sabrano Din 2.240.—.

R. C. Novi Sad. Održana predavanja: Vodvarška: »Osigurateljna tehnika«, Tabaković: »Ideja služenja u rotarstvu«, Nenadović: »O Abisiniji«.

27 posetio je klub Dr. Laszlo Schäffer (R. C. Györ). Kako je ovo prvi član mađarskog distrikta, iskorišćena je ova prigoda za uspostavu veze sa ovim klubom susedne države.

Za nevoljne sakupljeno Din 571.50.

R. C. Osijek. Predavanja: Dr. Pinterović: »Otkup kasarna u Osijeku«, Krasso: »Žetva i cijena pšenice u god. 1935«, Görög: »Automobilske ceste i osječki hoteli«.

Prigodom božićnih praznika nadareno je 61 dete osečkih osnovnih škola zimskom odećom, rubljem i skladkišima u prisutnosti članova kluba.

Za nevoljne sabrano Din 3.360.—.

R. C. Pančevo. Dr. Paunović predavao je o uredbi o zaštiti zemljoradnika.

Klub pomaže đačke kujne od 5 osnovnih škola i obskrbio je 10 školske dece haljinama, čarapama i cipelama.

Za nevoljne sakupljeno Din 551.—.

R. C. Sarajevo. Predavanja: Vaso Ristić: »O stanju bankarstva u 1935 god.«, Dr. Ulmanski: »O sankcijama«.

Osnovan je fond za pomaganje sakate dece sa ulogom od Din 2000.—.

Za društvo »sirotinski hljeb« votirano Din 500.— a za nevoljne sakupljeno Din 483.—.

R. C. Skoplje. Održana predavanja nerot. univer. prof. Dr. M. Pavlović: »Osobine dijalekata južne Srbije u istorijskoj perspektivi«, nerot. Ing. Aćim Popović: »O elektricitetu i njegovoj primeni u životu«.

Za pomoć postradalim od poplave u Skoplju svaki je brat priložio svoj obol. Ovu akciju će nastaviti klub.

Klub je zaključio da se i ove zimske periode, daje pomoć u hrani za ishranu školske siromašne dece, kao i pomoć u odelu i obući.

Za nevoljne sabrano Din 738.—

R. C. Slavonski Brod. U ovomesečnoj tabeli o frekvenci nalazimo i R. C. Slavonski Brod, jer je prema saopštenju iz Chicaga dne 23 decembra primljen u R. I. dok se inauguracija kluba izvršila 9 decembra.

Ta svečanost privukla je mnogo rotara iz drugih klubova. Bilo je zastupano svega 13 kluba našeg distrikta sa 30 rotara, među njima i pastgouverner Dr. Krejči, koji je hteo da vidi kako je uspjelo delo, koje je on započeo.

R. C. Slavonski Brod bio je tu prisutan 100%.

Sastanak je otvorio pretsednik kluba brat Šrepel i predao pretsedništvo guverneru Dr. V. Ružiću.

Za vreme večere guverner diže prvu čašu u zdravlje Njeg. Veličanstva Kralja Petra II. što sva braća burnom akklamacijom popraćuju.

Pretsednik opštine Slavonski Brod, rotar Dr. E. Kovačić pozdravlja u ime grada lepim rečima rotare iz sviju krajeva naše prostrane otadžbine i želi dobar rotarski rad.

Nakon večere uzimlje reč pretsednik kluba br. Šrepel. Njegov govor odaje duboko shvaćanje rotarske misli.

On veruje da će rotarstvo biti jedna od onih snaga koja će doneti čovečanstvu, nakon svetskog rata, koji je značio skoro bankrot čovečanstva, snošljivost i svetlost, a time i bolju budućnost. Veruje da budućnost leži u međusobnom sporazumevanju i prijateljstvu a ne u otrovnim plinovima, bombama i tankovima.

Kad su bili uništeni vinogradi u Brodu importirali su brođani američku podlogu za svoje vinograde da ih opet podignu, pa tako i mi danas importiramo ideju rotarstva iz Amerike, no sa željom da na tu zdravu američku podlogu kalamimo ono što je naše dobro i vredno. Veruje da će takva biljka biti otporna protiv svega što je štetno, a pozdana karika u rotarskom radu.

Na te riječi pretsednika čita tajnik Bosnić istorijat kluba iz koga se razabire kakvom ozbiljnošću su vođeni preparatorni radovi za osnutak sa strane kumovskog kluba Vukovar a naročito sa strane braće Maksimovića i Poppa, kojima je bila predana briga oko osnutka kluba.

Nakon što je blagajnik izvestio o stanju blagajne i predao guverneru ček na 100 dolara kao upisninu u R. I. uzima reč guverner Dr. V. Ružić.

U prvom redu zahvaljuje prisutnom pastgouverneru Dr. Krejčiju na početnom radu kod osnutka kluba. On znade, da je u Brodu težak teren za rotarski rad i zato je došao i ako sa velikim veseljem ali i sa izvesnom zebnjom na prvi sastanak dne 22 jula t. g.

Pored sveg priznanja, koje odaje članstvu kluba u Slavonskom Brodu, on veruje da je samo rotarska misao mogla stvoriti skup ljudi, koji ne očekuju od svog rada nikakve lične koristi već su pripravnici da pomažu svaku koristnu delatnost svoje okoline, da šire ideju međusobnog upoznavanja i zbližavanja naroda.

Oni neka budu ali svesni, da čovek može raditi na međunarodnom zbližavanju samo onda, ako u prvom redu ljubi svoj narod, ako u prvom redu radi za svoju domovinu.

Budući da je R. C. Slavonski Brod ispunio uvete koji se zahtevaju za njegovo pravilno funkcionisanje proglašuje klub inaugurisanim, te u znak toga predaje rotarsku značku predsedniku kluba bratu Šrepelu, a kao svoj dar klubu daje čekić, da njime predsednik poziva braću na rad, koji neka bude od koristi za njihov grad i otadžbinu.

Po tom predaje guverner predsedničko mesto bratu Šrepelu, koji obećaje pun rad u smislu rotarskih ciljeva i zadataka.

Nakon što je brat Štefanović pozdravio prisutne rotare iz ostalih klubova, redaju se govori delegata kluba, od kojih svaki donosi novom klubu po koji dar.

Predsednik zahvaljuje svima poimence i kaže, da je brodskoj braći ko deci na Božić. U znak pažnje podaruje po predstavnicima zastupane klubove ukusno izrađenim metalnim svetionikom.

Zvanični deo je time bio završen kada je nezvanični ne spominje se no i ovaj je, kako se priča bio odličan.

Klub je obdario 84 školske dece prigodom Božićnih praznika odećom i obućom.

Za nevoljne sakupljeno tokom meseca Din 5.850.—.

R. C. Split stara se za svoju malu štićenicu Eciju Lokica koja imade sada 3 i pol godine. Ona je kćerka brodskog kuhara koji je već dve godine u bolnici, a izgubio je skoro posve očni vid. Mala je smeštena u obdaništu Kralja Aleksandra I. na trošak kluba. Kako slika pokazuje mило i ljupko je to dete.

Klub je učestvovao pri otkriću spomen-svetionika Viteškom Kralju Aleksandru Ujedinitelju i položio venac.

Prigodom božićnih praznika dao je klub pripomoć od Din 2000.— odboru za pomagavanje šegrta.

Održana su sledeća predavanja: Stipano-
vić: »O ulozi Engleske imperije u društvu
naroda«, Barbieri: »O korupciji«.

R. C. Subotica proslavio je dne 14 XII u Bačkoj Topoli petgodišnjicu prijema chartera.

Na tom sastanku izneo je tajnik Roth kratak prikaz petgodišnjeg rada kluba.

Održan je svega 291 sastanak, na kojima su bila 52 samostalna predavanja. Klub je osnovao društvo »Dobro Delo«, koje dnevno toplim obrocim hrani veliki broj subotičke sirotinje. U razne humane svrhe isplatio je u to vreme Din 38.000.—.

Svojim prilozima pomagao je đačke kuhinje i preuzeo je na sebe školovanje stanovitih talentovanih učenika.

U svim javnim privrednim akcijama grada uzeo je vidnog učešća.

U proslavu svoje petgodišnjice podario je klub 100 siromašnih porodica Subotice životnim namirnicama i ogrevom.

Prvi sastanak u mesecu bio je posvećen međunarodnom služenju, na kom je predavao Viktor Grimm o temi: »Međunarodni mir i dobra volja«. (Ovo predavanje je odštampano u subotičkom mesečniku »Neven«).

Umesto božićnih i novogodišnjih čestitaka klub je dao za karitativna društva Subotice Din 1.000.— i Din 500.— za postradale od poplave u Skoplju.

R. C. Sušak. Održana predavanja: nerot. V. Cerić: »O radu javnih i slobodnih carinskih skladišta u Sušaku«, Očigrija: »O đačkoj zadruzi«, Ing. Prikril: »O građevnoj djelatnosti u Sušaku u god. 1935, V. Turina: »O mlinarstvu i mlinskoj industriji«.

Klub je započeo zimskom mlečnom akcijom za decu i podario je 10 siromašne dece sa zimskim kaputom.

Za nevoljne sabrano Din 1.742.— a anonimni darovatelj priložio je u karitativni fond Din 1000.—.

R. C. Šibenik imao je 5 XII veoma uspeli Ladies Night. Na ostalim sastancima raspravljalo se interna pitanja kluba.

R. C. Varaždin imao je sledeća predavanja: Ing. Friedländer: »Industrijalizacija i nezaposlenost«. Filić Kr.: »Desetgodišnjica Varaždinskog muzeja i rad u budućnosti«.

U potonjem predavanju iznesene su smernice rada muzeja te je u kratko ocrtano kojim lepim muzealnim materijalom muzej raspolaže.

Mesto božićnih čestitaka klub je poklonio u dobrotvorne svrhe Din 500.—.

R. C. Vršac proslavio je 7 XII svoju charter-slavu.

Bilo je zastupano 6 domaća kluba sa 17 rotara, a sem toga veliki broj uzvanika. U odsutnosti bolesnog predsednika Predića predsedao je I. potpredsednik Str. Jovanović, koji je nakon zdravice Nj. Vel. Kralju koja je uz sviranje državne himne stojeći saslušana pozdravio prisutne. B. Milošević održao je lepo predavanje o rotarstvu čime je dana prigoda mnogobrojnim nerotarima, da se upoznadu sa značenjem pokreta.

Guverner Dr. Ružić predao je uz prigodan govor charter klubu i zaželio da klub donese što više dobra svojoj okolini.

Po tome sledili su pozdravni govori delegata i darivanja kluba, dok je guverner Dr. Ružić podaren sa strane kluba lepim burencem, simbolom onog vinorodnog kraja.

Iza zvaničnog dela sledio je ples koji je trajao do polaska jutarnjeg voza.

R. C. Vukovar imao je 9 XII posetu guvernera. Tom sastanku prisustvovali su i gosti nerotari.

Ing. Rogulić govorio je o temi: »O minimumu egzistencije srem-skog seljaka«.

Na sastanku od 23 XII raspravljano je pitanje zbrinjavanja sirotinje.

Sakupljeno je Din 7.000.— od koje je svote dato za prehranu školske mladeži Din 1.000.—, odboru za prehranu Hercegovine Din 1.000.—, dok je ostatak podelen domaćim dobrotvornim društvima.

R. C. Zagreb nastavio je sa diskusijom o brizi za mladež i o skautizmu. Referat imao je prof. Stipetić.

Ostala predavanja: Dr. Poduje: »Međunarodno služenje«, Ing. Horvat: »Naša sela«.

Klub je prigodom božićnih praznika podario razna humanitarna društva sa ukupnom svotom od Din 4.000.—.

U dogovoru sa Dr. Mlinarićem upriličen je u njegovom vinogradu prijateljski sastanak, na kojem je ponovo došlo do izražaja tesno prijateljstvo kao i harmonija koja vlada među svim članovima kluba.

Za nevoljne sakupljeno Din 871.—.

R. C. Zemun. Održana predavanja: Mahin: »O društvu Slovenska misao«. Kohn: »Značaj i podela nobelove nagrade«.

Klub je svečano proslavio svoj stoti sastanak. Bilo je prisutno svega 83 lica među njima mnogo gostiju nerotara i 33 dame.

Klub je odlučio saradivati na zimskoj pomoći.

MALO ROTARSKJE STATISTIKE

(iz govora br. Funtaka R. C. Vukovar na inauguraciji R. C. Slavonki Brod dne 9 XII 1935.)

Jugoslavenski rotarski kotač sa svoja 24 zupca okrenuo se za vrijeme od 4 III 1929 kad je osnovan prvi klub u Beogradu pa do danas jedanput oko svoje osi — trebao je preko 6 godina za taj okretaj.

Za to vrijeme porasao je sveukupni broj klubova od 3108 do 3882, dakle za ukupno 774 t. j. na svaki 32 novi klub bio je jedan jugoslavenski.

Redosljed država po broju R. C. na 1 milijun stanovnika je ovaj:

Red. br.	DRŽAVA	R. C.	Mil. stanov.	I R. C. na mil.	Red. br.	DRŽAVA	R. C.	Mil. stanov.	I R. C. na mil.
1	Engleska, Škotska i Irska	402	46 + 3	8.20	9	Austrija	11	6.7	1.64
2	Danska	27	3.5	7.71	10	Belgija	12	8.1	1.48
3	Švicarska	23	4.1	5.61	11	Francuska	60	42	1.43
4	Norveška	14	2.8	5.00	12	Ugarska	12	8.7	1.38
5	Švedska	24	6.1	3.93	13	Španija	28	23	1.20
6	Holandija	24	8.1	2.96	14	Italija	31	42.7	0.72
7	Česka	39	14.7	2.65	15	Njemačka	39	66	0.59
8	JUGOSLAVIJA	24	14.5	1.65	16	Rumunjska	7	18.4	0.38
					17	Poljska	5	33	0.15

Ako uzmemo u obzir, da imademo država u Europi, koje imadu razmjerno mnogo manji broj klubova od našeg distrikta, onda možemo biti sa našom ekstenzijom zadovoljni (kaže br. Funtak, no guverner je mnenja, da bi trebalo biti bolje, op. ur.).

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

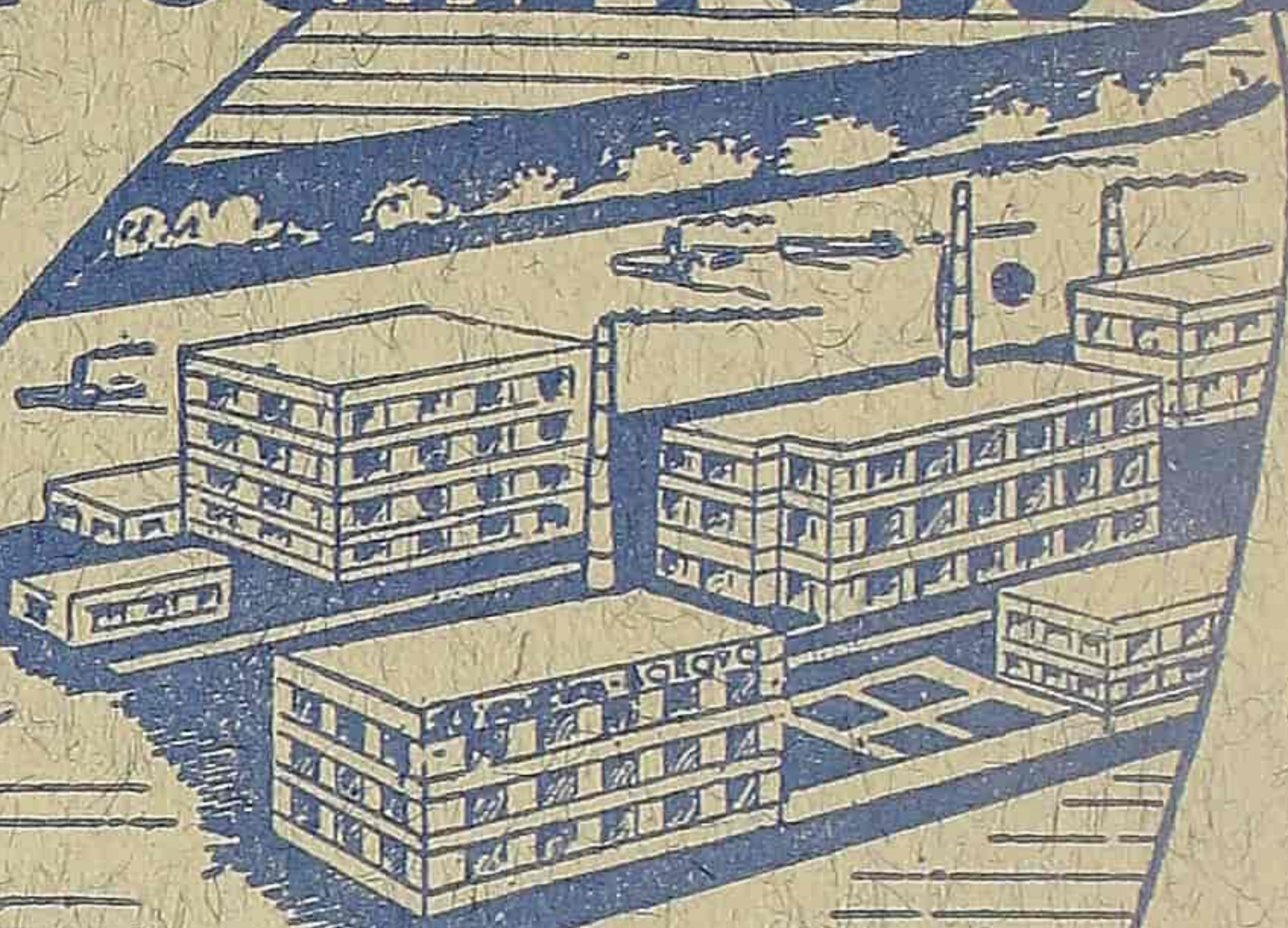
Izveštaj za mesec decembar 1935.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseća	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisutnih članova	Prosečni mesečni procenat	Primedba
1	Bačka Topola	18	5	18.00	14.60	81.11	
2	Banja Luka .	15	4	15.00	10.50	70.00	
3	Beograd . .	54	5	52.40	27.20	51.94	
4	Bitolj . . .	18	4	18.00	12.00	66.66	
5	Dubrovnik .	19	3	19.00	13.33	70.18	
6	Karlovac . .	16	3	16.00	11.33	70.81	
7	Leskovac . .	15	4	15.00	10.50	70.00	
8	Ljubljana . .	40	3	40.00	27.00	67.50	
9	Maribor . . .	34	5	34.00	27.40	80.58	
10	Novi Sad . .	31	4	31.00	22.75	73.38	
11	Osijek . . .	25	4	24.75	21.25	85.85	
12	Pančevo . . .	27	4	27.00	20.50	75.92	
13	Sarajevo . . .	20	5	20.00	13.00	65.00	
14	Slavonski Brod	16	5	16.00	14.80	92.50	
15	Skoplje . . .	25	4	25.00	16.25	65.00	
16	Split	17	4	16.50	14.25	86.36	
17	Subotica . . .	26	4	26.00	17.75	68.39	
18	Sušak	25	3	25.00	20.66	82.64	
19	Šibenik . . .	15	3	15.00	11.00	73.33	
20	Varaždin . . .	20	3	20.00	16.75	83.75	
21	Vršac	20	5	20.00	12.60	63.00	
22	Vukovar . . .	18	5	18.00	15.80	87.77	
23	Zagreb	49	5	49.00	34.00	69.38	
24	Zemun	23	2	23.00	21.00	91.30	
Ukupno:		586	96	583.65	426.22	1792.35	
Prosečno:				24.31	17.75	74.68	

Glavni i odgovorni urednik: dr. Viktor Ružić, Sušak, Strossmayerova ul. 12.

Tisak: Primorski Štamparski Zavod, Vladimir Devčić - Sušak.

NAJVEĆE JUGOSLAVENSKÉ TVORNICE GUMI I OBUĆE

400
VLASTITIH
PRODAVAONICA

3000
SARADNIKA
PROIZVODI NEDELJNO

100.000
PARI DOBRIH I
JEFTINIH CIPELA

Bata